

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Karolína Krechlerová

Rozsudek pro uznání na základě fikce

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. 6. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 109 071 znaků včetně mezer.

Karolína Krechlerová

diplomantka

V Praze dne 30. 6. 2020

Poděkování

Tímto děkuji JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a čas, který mi věnoval při tvorbě této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za psychickou podporu a JUDr. Ladislavě Mentbergerové za osobní poznatky a zkušenosti z její soudcovské praxe.

Obsah

Úvod	1
1 Historický vývoj rozsudku pro uznání	3
1.1 Vývoj do roku 1993	3
1.2 Vývoj po roce 1993	5
1.2.1 Uznání nároku žalovaným	5
1.2.2 Fikce uznání nároku	6
2 Kvalifikovaná výzva a přípravné jednání	8
2.1 Koncentrace řízení	8
2.1.1 Novela provedená zákonem č. 30/2000 Sb.	9
2.1.2 Novela provedená zákonem č. 7/2009 Sb.	10
2.2 Kvalifikovaná výzva	10
2.2.1 Předpoklady pro vydání kvalifikované výzvy	10
2.2.2 Náležitosti vyjádření	13
2.2.3 Doručování	16
2.3 Přípravné jednání	18
3 Rozsudek pro uznání a opravné prostředky	20
3.1 Rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 1 OSŘ – projev uznání	20
3.2 Rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 3 OSŘ – fikce uznání	22
3.2.1 Právní fikce a právní (zákonná) domněnka	22
3.2.2 Vydání rozsudku pro uznání za uplatnění fikce	23
3.3 Opravné prostředky	25
3.3.1 Odvolání	25
3.3.2 Dovolání	27
3.3.3 Žaloba na obnovu řízení	28
3.3.4 Žaloba pro zmatečnost	30
4 Rozpory s ústavními principy a test ústavnosti	31
4.1 Pravomoci Ústavního soudu	31
4.1.1 Kontrola ústavnosti	31
4.1.2 Ústavní stížnost	32
4.2 Test ústavnosti	33
4.2.1 Ústavní principy	34
4.2.2 Předmět řízení před obecnými soudy	34
4.2.3 Návrh na zrušení fikce uznání	35
4.2.4 Odlišná stanoviska	36
5 <i>De lege ferenda</i>	39
5.1 Nástin právní úpravy <i>de lege ferenda</i>	39
5.2 Rekodifikace civilního práva procesního	42
6 Rozsudek pro uznání v praxi	44
Závěr	49
Seznam použitých zdrojů	52
Abstrakt	57
Klíčová slova	57
Abstract	58
Keywords	58

Úvod

Rozsudek pro uznání je specifický institut občanského práva procesního. Jedná se o rozsudek vydaný na základě uznání žalovaného či na základě uplatnění fikce uznání. Jeho historie na našem území je relativně krátká, fikce uznání byla zavedena až na počátku 21. století. Rozsudkem pro uznání je v celkovém měřítku rozhodováno pouze v několika procentech případů, ovšem má pro účastníky řízení zásadní význam, jelikož se jedná o meritorní rozhodnutí ve věci. Stěžejní část práce je věnována rozsudku pro uznání za uplatnění fikce. Již od zavedení tohoto procesního institutu do českého právního řádu ho provází četné diskuze na poli právně odborné veřejnosti.

Rozsudek pro uznání se od běžného rozsudku vydaného v civilním řízení odlišuje jak průběhem řízení, včetně dokazování skutkového stavu, tak opravnými prostředky. Ty jsou významné i vzhledem k tomu, že při uplatnění fikce uznání může být žalovaný zásadním způsobem omezen v možnosti účastnit se řízení, jelikož rozsudek je zásadně vydáván již před konáním prvního jednání ve věci.

V této práci se budu nejprve stručně zabývat historií rozsudku pro uznání a jeho proměn v průběhu času na území České republiky. Dále se zaměřím na úkony předcházející vydání rozsudku pro uznání, především vydání tzv. kvalifikované výzvy a nařízení přípravného jednání, jež mají zásadní význam pro vydání rozsudku. Podrobně popíši institut právní fikce uznání, jehož užití přináší řadu otázek, které se týkají souladu se zásadami spravedlivého procesu. Následně se budu věnovat testu ústavnosti, kterým rozsudek pro uznání za uplatnění fikce v minulosti prošel. V předposlední kapitole bude nastíněna úprava *de lege ferenda*. Závěrečná část práce má spíše praktickou podobu, jelikož na případu ze soudní praxe poukáži na nedostatky právní úpravy v návaznosti na teorii popsanou v ostatních kapitolách.

Při studii vybrané problematiky a psaní mé práce hodlám vycházet z odborné a komentářové literatury, relevantních příspěvků v odborně právních časopisech a z četné judikatury týkající se této věci, zejména Nejvyššího soudu a Ústavního soudu.

Cílem této práce je popsat rozsudek pro uznání jak z teoretického, tak z praktického hlediska, předestřít jeho klady i zápory za pomoci judikatury i argumentů v jeho prospěch i neprospěch z řad odborné veřejnosti. Zásadní část práce bude věnována právní fikci uznání, proto se pokusím zjistit, proč byl tento procesní institut zaveden, jak byla vytvořena právní konstrukce fikce uznání, a také zda je v nynější podobě v souladu

s principy spravedlivého procesu. Součástí není srovnání rozsudku pro uznání s jinými rozsudky ani se zahraniční právní úpravou.

Vybrané téma je stále aktuální, jelikož v současné době probíhají přípravy nové kodifikace civilního práva procesního. Autoři se musí zabývat otázkou, zda rozsudek pro uznání za uplatnění fikce bude v budoucnu součástí připravované právní úpravy. Pokud se rozhodnou pro jeho zachování, bude nutno vyřešit to, jakým způsobem ho upravit, aby nevyvolával nadále nejasnosti ohledně jeho souladu s ústavně zaručenými zásadami procesního práva.

1 Historický vývoj rozsudku pro uznání

Vývoj občanského práva procesního na našem území lze rozčlenit podle mnoha kritérií, vzhledem k tomu, že forma státu se v minulých stoletích proměňovala, a tak i právní řád doznával změn podle podoby nynější České republiky. V některých případech byl právní řád přejímán pomocí recepčních norem a vývoj práva tak kontinuálně pokračoval bez zásadních změn. V jiných případech docházelo i bez formální proměny právních předpisů k přerušení plynulého a přirozeného vývoje práva, například v období komunistického režimu. Stejně tak po Sametové revoluci zůstaly v platnosti předpisy vydané a užívané za totality, které byly současným poměrům přizpůsobeny především novelizacemi či jiným výkladem, který odpovídá hodnotám demokratického právního státu.

1.1 Vývoj do roku 1993

Rozsudek pro uznání se na našem území objevil již v druhé polovině 19. století. Mezi lety 1895 a 1896 byla v českých zemích provedena kodifikace civilního procesu. Nahradila dosavadní josefínský civilní řád,¹ který platil více než sto let. Postupem času se stal zastaralým a vznikla potřeba jej nahradit, jelikož nevyhovoval období kapitalismu a volné soutěže.² Tvůrcem nové kodifikace byl Franz Klein. Kleinova kodifikace se řadí na našem území k nejzdařilejším úpravám civilního procesu, přičemž se skládala z těchto částí: jurisdikční norma,³ civilní řád soudní⁴ a exekuční řád.⁵ Rakouská úprava byla v roce 1918 tzv. recepčním zákonem⁶ převzata do právního řádu Československa a platila až do roku 1951.⁷ V tomto období bylo řízení trojinstanční, zásada materiální pravdy byla

---

¹ Obecný soudní řád z 1. května 1781 vydaný pod č. 13 sb. z. s.

² MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2003, str. 283.

³ Zákon ze dne 1. srpna 1895, o vykonávání moci soudní a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních, vydaný pod č. 111/1895 ř. z.

⁴ Zákon ze dne 1. srpna 1895, o soudním řízení v občanských rozepřích právních, vydaný pod č. 113/1895 ř. z.

⁵ Zákon ze dne 27. května 1896, o řízení exekučním a zajišťovacím, vydaný pod č. 79/1896 ř. z.

⁶ Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, str. 55.

upořáděna a vedoucím principem byl formalismus a ideál formálně bezvadného rozsudku.⁸

Civilní řád soudní upravoval soudní řízení v občanských věcech. Byla zde upravena možnost vydat rozsudek pro uznání, jestliže žalovaný uzná zcela nebo z části nárok proti němu vznesený. Takovýto rozsudek bylo možno vydat dle dikce civilního řádu soudního pouze při prvním roku nebo při ústním přelíčení. Právní úprava rozsudku pro uznání se tedy shodovala s úpravou dnešní, ale pouze při vydání rozsudku pro uznání podle projevu uznání žalovaného. Naproti tomu civilní řád soudní nezahrnoval institut rozsudku pro uznání za uplatnění fikce. Zákon obsahoval rovněž rozsudek pro zmeškání. Předseda senátu mohl na návrh žalobce vydat rozsudek pro zmeškání i v případě, že žalovaný včas nepodal vyjádření k žalobě. Tento postup, třebaže v tehdejší zákoně zařazený pod rozsudek pro zmeškání, připomíná svou povahou dnešní rozsudek pro uznání za uplatnění fikce. Ve složitých a rozsáhlých věcech, pokud byly strany zastoupeny advokátem, mohl soud naříditi mezi prvním rokem a dalším jednáním, aby strany skutkový stav a důkazy uvedly v tzv. přípravných spisech. K tomu zákon stanovoval lhůtu maximálně dvoutýdenní.

Po roce 1948 v důsledku nástupu komunistického režimu byl kontinuální vývoj civilního procesu v Československu porušen. Nejprve byl přijat zákon o zlidovění soudnictví⁹ a následně i občanský soudní řád,¹⁰ který nabyl účinnosti k 1. 1. 1951. Přední zásadou socialistického procesu byla zásada materiální pravdy. Ta měla současně ideologickou funkci a stát se snažil skrze soudní proces zasahovat do soukromoprávních vztahů.¹¹ Občanský soudní řád z roku 1950 neupravoval rozsudek pro uznání jako samostatný institut. Žalovaný měl možnost až do rozhodnutí ve věci samé uznat nárok před soudem, přičemž soud následně rozhodl, zda projevu účastníka přizná účinnost.¹² Uznání nároku projevem účastníka nebyla přiznána účinnost, jestliže se to přičilo zákonu nebo obecnému zájmu.¹³ Na rozdíl od současné úpravy bylo v podstatě na uvážení soudu, zda uznání nároku žalovaným bude považovat za takový úkon, kterým se věc meritorně

---

⁸ MALÝ 2003, op. cit., str. 283.

⁹ Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.

¹⁰ Zákon č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád.

¹¹ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 55.

¹² § 74 zákona č. 142/1950 Sb.

¹³ § 76 zákona č. 142/1950 Sb.

skončí. Tehdejší právní úprava skýtala možnost narušení dispoziční zásady, která má dnes v civilním procesu vedoucí postavení, jelikož spor již nebyl zcela v rukou účastníků řízení.

Nový občanský soudní řád¹⁴ (dále jen „OSŘ“) byl přijat v roce 1963 a je platný a účinný dodnes. OSŘ prošel od svého přijetí do současnosti více než 150 novelami. Z tohoto vysokého počtu byla naprostá většina změn provedena po roce 1989. Mezi lety 1964 a 1989 byl OSŘ novelizován pouze pětkrát. Tento kodex byl kontinuální s předchozí právní úpravou. Velmi vysoký počet novelizací OSŘ souvisí se značnou dobou, po kterou je účinný, i se změnami v občanském právu hmotném, které během jeho účinnosti nastaly. Kromě toho byla potřeba změnit některá ustanovení po revoluci a návratu k demokratickému právnímu státu. Vzhledem k výše uvedeným důvodům a také odlišným společensko-politickým poměrům je nová úprava civilního řízení více než žádoucí.

1.2 Vývoj po roce 1993

Již v mezidobí od revolučního roku 1989 do vzniku samostatné České republiky byly v oblasti soukromého práva přijaty některé zásadní právní předpisy. Civilní proces se však i nadále řídil OSŘ, který byl upravován pouze postupnými novelizacemi, jejichž počet strmě stoupal, jak bylo uvedeno výše. V souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky přijala Česká národní rada v prosinci roku 1992 ústavní zákon č. 4/1993 Sb.¹⁵ a ústavní zákon č. 29/1993 Sb.¹⁶ Těmito recepčními zákony bylo stanoveno převzetí dosavadního právního řádu.

1.2.1 Uznání nároku žalovaným

Od svého vydání v roce 1963 až do roku 1993 neobsahoval OSŘ úpravu rozsudku pro uznání. Zákonem číslo 171/1993 Sb. s platností ode dne 22. 6. 1993 a s účinností ode dne 1. 9. 1993 bylo do OSŘ zavedeno ustanovení § 153a, podle kterého, jestliže žalovaný

---

¹⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

¹⁵ Ústavní zákon č. 4/1993 Sb. o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky.

¹⁶ Ústavní zákon č. 29/1993 Sb. o dalších opatřeních souvisejících zánikem České a Slovenské Federativní Republiky.

uzná v průběhu soudního řízení nárok nebo základ nároku, který je vůči němu žalobou uplatňován, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání. Uzná-li žalovaný nárok jen zčásti, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání, jen navrhne-li to žalobce, přičemž volba je ponechána na žalobci z důvodu, aby sám posoudil vhodnost a dostatečnost částečného uznání. Zákon vymezil také případy, v jakých rozsudek pro uznání nelze vydat.¹⁷ Současně s tímto ustanovením byl do OSŘ zaveden také § 153b, kterým se zavedl institut rozsudku pro zmeškání neboli kontumační rozsudek.

1.2.2 Fikce uznání nároku

Krom vydání rozsudku pro uznání na základě úkonu žalovaného, který se s nárokem ztotožňuje, může být v současnosti rozsudek pro uznání vydán také za uplatnění fikce uznání nároku žalovaným. Rozšíření předpokladů vydání rozsudku pro uznání přinesla novelizace občanského soudního řádu, kdy byl zákonem č. 30/2000 Sb. vložen § 114b a § 153a odst. 3 a 4, a to s platností ode dne ode dne 23. 2. 2000 a účinností ode dne 1. 1. 2001. V rámci uvedených ustanovení byl zaveden institut tzv. kvalifikované výzvy. Ta spočívá v možnosti předsedy senátu usnesením žalovanému uložit, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný žalobou zcela neuznává, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svou obranu, a připojil nebo označil listinné důkazy k prokázání svých tvrzení. Pro podání vyjádření soud určí lhůtu, která nesmí být kratší než 30 dnů od doručení usnesení. Kvalifikovanou výzvu může soud vydat pouze, vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, a nelze ji vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír. Kvalifikovanou výzvu také nelze vydat po přípravném jednání nebo po prvním jednání ve věci. Zákonem je dále stanoveno, že jestliže se žalovaný bez vážného důvodu včas nevyjádří v návaznosti na kvalifikovanou výzvu, a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává.

Zatímco v prvním případě je vydání rozsudku pro uznání způsobeno vlastním projevem žalovaného, ve druhém případě bude rozsudek pro uznání vydán právě z důvodu nedostatku jeho procesní aktivity. Soud zde uplatní právní fikci uznání.

---

¹⁷ Rozsudek pro uznání nelze vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír.

Uplatnění právní fikce uznání je v našem právním řádu jedinečné. V okolních státech se s rozsudkem pro uznání za uplatnění fikce nesetkáme. Například ve slovenské¹⁸ nebo německé úpravě¹⁹ je podobná varianta součástí úpravy rozsudku pro zmeškání. Pokud se účastník nedostaví k jednání či zmešká jiný významný procesní úkon, je vydán rozsudek pro zmeškání. Výsledek se tedy rámcově shoduje s úpravou českou, ovšem forma je jiná a pravděpodobně také vhodnější. I v české úpravě se totiž jedná o sankci za nečinnost nebo obstrukce, což by více svědčilo rozsudku pro zmeškání.

---

¹⁸ Zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok.

¹⁹ MACUR, Josef. Rozsudek na základě fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o.s.ř.. Bulletin advokacie [online]. 2002, č. 2, s. 28 – 36. [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

2 Kvalifikovaná výzva a přípravné jednání

Jedním ze základních cílů právní úpravy civilního procesu je snaha dosáhnout co nejefektivnějšího soudního řízení bez zbytečných průtahů. Účastníci řízení mají většinou také zájem o rychlé rozhodnutí ve věci. Můžeme se však setkat i s účastníky, kteří jsou pasivní a svou nečinností, liknavostí či vytvářením obstrukcí soudní řízení zdržují a vydání rozhodnutí oddalují. Nástroji, kterými se zákonodárce takovému jednání snaží zabránit, jsou mimo jiné kvalifikovaná výzva a přípravné jednání. S tím souvisí i koncentrace soudního řízení, která se uplatní, kromě řádného soudního jednání, právě při přípravném jednání.

Soudy by měly zásadně rozhodovat při jediném jednání a spory odročovat pouze výjimečně.²⁰ K tomuto cíli může vést pouze důkladná příprava jednání. V rámci této přípravy soud předvolá účastníky, zajistí důkazní prostředky, předestře účastníkům možnost smírného řešení sporu a spolu s žalobou zašle žalovanému výzvu k vyjádření, jestliže se to nejeví jako neúčelné.²¹ Tuto výzvu na rozdíl od kvalifikované výzvy nedoprovází fatální následky v podobě fikce uznání nároku, pokud se k ní žalovaný nevyjádří. Odpoví-li žalovaný na výzvu soudu, může žalobce znovu reagovat na toto vyjádření, jeho reakce se nazývá replika.²²

2.1 Koncentrace řízení

Koncentrace řízení znamená, že účastníci sporu musí tvrdit všechny rozhodné skutečnosti a předkládat důkazy pouze do určitého okamžiku. Podle toho, zda je tento okamžik určen zákonem či je v diskreci soudu, aby ho stanovil, lze rozlišovat koncentraci zákonnou a koncentraci soudcovskou neboli koncentraci vhodnou. Občanský soudní řád v platném a účinném znění zná pouze koncentraci zákonnou.²³ Účastníci řízení musí přednést všechny skutečnosti a důkazy do skončení prvního jednání ve věci, případně

---

²⁰ JIRSA, Jaromír. Civilní proces po účinnosti souhrnné novely občanského soudního řádu a několik dalších úvah nad jeho perspektivami. *Právní rozhledy* [online]. 2011, č. 5, s. 153-163. [cit. 12. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

²¹ § 114a OSŘ.

²² WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 335.

²³ § 114c OSŘ a § 118 OSŘ.

do skončení přípravného jednání, bylo-li nařízeno. Výjimkou může být dodatečná lhůta, o kterou může účastník soud požádat, jestliže na doložení skutečností potřebuje více času.

2.1.1 Novela provedená zákonem č. 30/2000 Sb.

Velkou novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. byly do civilního soudního řízení zavedeny prvky koncentrace řízení. Během vzniku tohoto zákona byla Česká republika vážným kandidátem na vstup do Evropské unie. Proto měli zákonodárci na paměti i principy zakotvené evropskými úmluvami a potažmo unijní právo jako celek. Jedním z cílů tohoto zákona bylo odstranit zbytečné průtahy v řízení a zajistit rozhodování soudů v přiměřené době.²⁴ K dosažení vytyčených cílů bylo do právního řádu zavedeno, že věc má být zpravidla rozhodnuta při jediném jednání.²⁵ Zákonodárce dále stanovil pro určitá řízení zákonnou koncentraci, účastník byl v zákonem vyjmenovaných věcech povinen uvádět rozhodné skutečnosti a důkazy pouze do skončení prvního jednání ve věci, kromě skutečností a důkazů, kterými má být zpochybněna věrohodnost dosud uvedených důkazů nebo které účastník bez své viny nemohl včas uvést. Jednalo se příkladmo o věci ochrany osobnosti, ochrany proti uveřejňování informací, které jsou zneužitím svobody projevu, slova a tisku, spory o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, spory z porušení nebo ohrožení obchodního tajemství, a další.²⁶ Kromě zákonné koncentrace mohlo být řízení koncentrováno i na základě rozhodnutí soudu.²⁷ Soud mohl řízení koncentrovat, pouze bylo-li to účelné a navrhl-li to účastník řízení, docházelo-li v řízení k průtahům, z důvodu nečinnosti dalšího účastníka nebo z důvodu, že účastník přes výzvy soudu nevyklíčil všechny rozhodné skutečnosti a neoznačil důkazy.²⁸

---

²⁴ V souladu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

²⁵ § 114a OSŘ (ve znění zák. č. 30/2000 Sb.).

²⁶ § 118b OSŘ (ve znění zák. č. 30/2000 Sb.).

²⁷ Tzv. koncentrace vhodná.

²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Sněmovní tisk č. 257/0 ve volebním období 1998-2002. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=30&r=2000>.

2.1.2 Novela provedená zákonem č. 7/2009 Sb.

V roce 2009 byla provedena tzv. souhrnná novela. Mezi její hlavní cíle patřila nová úprava systému doručování, efektivní obrana proti průtahům v řízení a další změny, například v oblasti pravomocí notáře v dědickém řízení, které ale z hlediska této práce nejsou relevantní.²⁹

Jako nový institut, který promítá prvky koncentrace řízení, bylo zavedeno přípravné jednání.³⁰ V mezidobí od účinnosti zákona č. 30/2000 Sb. po přípravu této souhrnné novely se soudcovská koncentrace vázaná na návrh účastníka neosvědčila. Proto byla daná ustanovení z občanského soudního řádu vyjmuta a nadále zůstala v platnosti pouze ustanovení o zákonné koncentraci. Tato ustanovení byla změněna tak, že se koncentrace řízení vztahuje na všechna řízení, ze kterých zákon pouze vyloučí výjimečné situace, kdy se neuplatňuje.

Ke koncentraci řízení nemůže dojít, pokud soud nesplní svou poučovací povinnost. Soud smí přihlédnout i k těm skutečnostem a důkazům, které byly uvedeny po skončení přípravného jednání či prvního jednání ve věci, jestliže jde o skutečnosti a důkazy, které mají vyvrátit věrohodnost dosud uvedených důkazů, nebo jde o takové důkazy, které účastník bez své viny nemohl včas uvést.

2.2 Kvalifikovaná výzva

Usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, které vydává předseda senátu a které obsahuje výzvu žalovanému k vyjádření, tzv. kvalifikovanou výzvu, je institutem přípravy jednání ve sporném řízení. Institut kvalifikované výzvy byl zaveden zákonem č. 30/2000 Sb., jeho cílem je efektivní řízení, ve kterém by soud měl být schopen rozhodnout při prvním jednání.

2.2.1 Předpoklady pro vydání kvalifikované výzvy

Existuje několik předpokladů, které musí být splněny, aby předseda senátu mohl vydat usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ. Prvním z nich je, že vydání tohoto usnesení

---

²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Sněmovní tisk č. 478/0 ve volebním období 2006-2010. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=7&r=2009>.

³⁰ § 114c OSŘ.

vyžaduje povaha věci nebo okolnosti případu. Povahou věci se v tomto případě rozumí její typová, skutková nebo právní obtížnost, která vyžaduje přípravu jednání, aby bylo možné při něm rozhodnout, přičemž bez stanoviska žalovaného by takové přípravy nebylo možné dosáhnout.³¹ Okolnosti případu představují konkrétní skutečnosti v rámci vedeného sporu. Například z obsahu spisu vyplývá, že žalovaný činil v době před podáním žaloby obstrukce a vyhýbal se plnění svých povinností.³² Naopak okolnost v podobě vedení předžalobních jednání mezi stranami by měla tomuto postupu zabránit, jelikož je zřejmé, že strany mají zájem na řešení sporu. Druhým předpokladem pro vydání usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ je řádná žaloba. Soud má vždy povinnost dbát na to, aby žaloba netrpěla vadami. Ve věcech, kdy vydá kvalifikovanou výzvu, by však vzhledem k závažným právním následkům, které mohou nastat, měl obzvlášť pečlivě sledovat, zda žaloba vyhovuje všem nárokům a zda obsahuje všechna právně významná skutková tvrzení. Jelikož při nevyhovění kvalifikované výzvě nastane fikce uznání nároku žalovaným, soud pak rozhoduje ve věci pouze na základě žalobních tvrzení, nikoli na základě skutkových zjištění. Proto by kvalita tvrzení obsažených v žalobě měla být vysoká, jelikož tato tvrzení v podstatě nahrazují nespornost skutkových tvrzení ve smyslu § 120 odst. 3 OSŘ. To potvrzuje i nálezní prvního senátu Ústavního soudu, dle jehož názoru mají být v případě, kdy soud zvažuje vydání kvalifikované výzvy, na žalobu kladeny zvýšené nároky.³³ Fikce uznání se nemůže uplatnit, jestliže žaloba trpí takovými vadami, které brání pokračování v řízení, ani jestliže je žaloba neurčitá.³⁴ Dalším předpokladem vydání usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ je, že se nejedná o věc, ve které nelze uzavřít a schválit smír.³⁵ Posledním předpokladem je, že se nekonalo přípravné jednání podle § 114c OSŘ ani první jednání ve věci. Pokud už bylo ve věci jednáno, usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ vydat nelze. Jestliže bylo usnesení vydáno v rámci přípravy jednání, avšak žalovanému nebylo z jakéhokoli důvodu doručeno, nelze tak učinit ani dodatečně.

---

³¹ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 791

³² JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.2.2016*. Kniha II. § 79 – 180 občanského soudního řádu. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 212.

³³ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. I. ÚS 2693/15.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp.zn. 21 Cdo 968/2003.

³⁵ § 99 OSŘ.

Jakmile soud ve věci jednal, stává se toto usnesení obsolentním a nemůže již vyvolat zamýšlené účinky.³⁶

Je-li vydáván platební rozkaz, elektronický platební rozkaz nebo evropský platební rozkaz, není předpokladem vydání usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, aby to vyžadovala povaha věci nebo okolnosti případu.³⁷ Povinnost vyjádřit se ve věci a označit důkazy je žalovanému ukládána za podmínky, že proti uloženému platebnímu rozkazu podá odpor. Platební rozkaz a usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ soud doručí žalovanému současně. Žalovaný má následně dvě možnosti, jak na usnesení reagovat. První možností je podat odpor, ve kterém jsou uvedeny skutkové okolnosti, na kterých žalovaný staví svou obranu a rovněž důkazy k tomu potřebné, druhou pak podat neodůvodněný odpor a vyjádřit se ve věci samostatným podáním. Zvláštní případ představuje situace, kdy žalobce uplatňuje více nároků kumulativně. Pokud všechny nároky nevyplývají z totožných skutkových tvrzení, nelze platebním rozkazem rozhodnout jen o některých nárocích.³⁸ Proto za těchto okolností nelze vydat ani kvalifikovanou výzvu. Jsou-li nároky samostatně projednatelné, je možné vydat pro různé nároky kvalifikovanou výzvu samostatně a fikce uznání pak může nastat u jednotlivých nároků nezávisle na ostatních.

V případě evropského platebního rozkazu může nastat specifická situace, kdy žalobce v návrhu na jeho vydání uvede, že si nepřeje, aby po případném podání odporu žalovaným soud v řízení pokračoval běžným způsobem. Pokud se takto žalobce vyjádří, nemůže soud s vydáním evropského platebního rozkazu spojit vydání usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ.

Soud musí zkoumat u všech druhů platebních rozkazů, že žaloba vyhovuje podmínkám podle § 172 odst. 1 OSŘ, především u elektronického platebního rozkazu, jelikož předepsaný formulář, který musí být k podání použit, může být vyplněn řádně, a přesto neobsahovat vylíčení všech rozhodných skutečností.³⁹

---

³⁶ DRÁPAL 2009, op. cit., str. 791.

³⁷ Nález ze dne 13. 10. 2016, sp. zn. I.ÚS 1261/15.

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4311/2011.

³⁹ DRÁPAL 2009, op. cit., str. 792.

2.2.2 Náležitosti vyjádření

Žalovaný se dle zákona musí na výzvu soudu vyjádřit včas a vyličit rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a dále připojit listinné důkazy, jichž se dovolává, případně označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Jestliže tak neučiní bez vážného důvodu ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává. Tato fikce uznání nastane pouze v případě, že soud žalovaného v usnesení o tomto následku poučil.

Vyjádření musí být podáno ve stanovené lhůtě. Lhůta pro vyjádření musí být v usnesení uvedena a nesmí být kratší než 30 dnů. V případě, že soud poučovací povinnost nesplní nebo neuvede v usnesení délku lhůty, případně uvede lhůtu, která je kratší než 30 dnů, fikce uznání nároku nenastane. Jedná se o lhůtu procesní, za včasné vyjádření se tudíž považuje podání v poslední den lhůty i doručujícímu orgánu nebo k soudu, který řízení vede. Procesní lhůta může být zákonná nebo soudcovská, podle toho, zda je její délka určena zákonem nebo je stanovena soudem. Soudcovská lhůta je často zákonem omezena v minimálním nebo maximálním rozsahu. Tak je tomu právě v případě lhůty k vyjádření na kvalifikovanou výzvu, kdy se jedná o lhůtu soudcovskou, přičemž zákon stanoví, že tato lhůta nesmí být kratší než 30 dnů.⁴⁰

Lhůtu zákonnou, vzhledem ke své povaze, nemůže soud prodloužit, avšak může rozhodnout o návrhu o prominutí zmeškání lhůty.⁴¹ Lhůta soudcovská může být na návrh prodloužena, důležitým faktem ovšem je, že některé soudcovské lhůty jsou tzv. propadné, tedy s jejich marným uplynutím jsou spojeny určité zákonem předpokládané negativní následky.⁴² Takové lhůty nelze prodloužit, jestliže daný následek již nastal. V tomto případě se jedná o následek v podobě fikce uznání nároku. Stejně tak nebude mít pro vydání rozsudku pro uznání důsledky vyjádření, které bylo podáno po uplynutí lhůty, i kdyby bylo podáno před vydáním rozsudku ve věci.⁴³ Výsledkem přijetí takového opožděného vyjádření by soud porušil právo žalobce na spravedlivý proces.⁴⁴ Zmírňující přístup do budoucna může představovat nález Ústavního soudu, jehož právní věta říká,

---

⁴⁰ § 114b odst. 2 OSŘ.

⁴¹ § 58 OSŘ.

⁴² HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, str. 274.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004.

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3626/2017.

že soud rozsudek pro uznání nesmí vydat, aniž by žalovaného vhodným způsobem upozornil, že jeho podání považuje za nedostatečné, je-li to možné vzhledem ke stanovené lhůtě a k dostupným informacím.⁴⁵ Toto rozhodnutí souviselo s chybným odesláním podání, kdy byla soudu doručena pouze titulní strana podání a bylo zřejmé, že jde o rozsáhlejší dokument, obecný soud však přesto rozsudek pro uznání vydal. Ústavní soud zde stejně jako již v mnoha předchozích nálezech znovu upozorňoval na nepřijatelný formalistický přístup soudů, který má za následek porušování zásad civilního procesu. Obecné soudy tak musí mít při vydávání rozsudku pro uznání na paměti závěry Nejvyššího soudu i Ústavního soudu a zkoumat, zda opožděné vyjádření nebo opožděná žádost o prominutí zmeškání nebo prodloužení lhůty nezakládá vážný důvod, pro který fikce uznání nenastane.⁴⁶

Ve vyjádření má žalovaný povinnost uvést rozhodné skutečnosti k prokázání svých tvrzení, za předpokladu, že nárok neuznává. Judikatura potvrzuje, že tyto skutečnosti mají být uvedeny alespoň v základních obrysech. Žalovaný by měl uvést minimálně takové skutečnosti, které soudu, a případně též žalobci, umožní určit, co bude dále v řízení sporné a co lze považovat za nesporné. Z ustálené judikatury obecných soudů i Nejvyššího soudu dosud vyplýval závěr, že není dostačující prostý nesouhlas s žalobou bez uvedení dalších skutečností a důvodů, proč s žalobou nesouhlasí.⁴⁷ Ústavní soud tento názor však v posledních letech částečně překonal a kloní se k přístupu pro žalovaného schovívavějšímu, tj. pokud žalovaný svůj nesouhlas s žalobou dá soudu zřetelně najevo, nemůže nastat fikce uznání.⁴⁸ Nemusí se jednat o odborné a podrobné vyjádření.⁴⁹ Odborná literatura i soudní praxe se shodují v tom, že povinnost vyjádřit se také není splněna, jestliže žalovaný ve vyjádření uvádí pouze námitky procesní povahy.⁵⁰ Námitky procesní povahy, například ohledně věcné a místní nepřislušnosti, samy o sobě nezabrání fikci uznání nároku, jelikož nesouvisí se skutkovým stavem věci ani nepředstavují obranu žalovaného ohledně uplatněného nároku. Uvede-li žalovaný pouze námitky procesní

---

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 842/16.

⁴⁶ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2016, č. j. I. ÚS 3263/13-3.

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2757/2017.

⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1252/16.

⁴⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15.

⁵⁰ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l)*. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 50.

povahy, aniž by uvedl rozhodné skutečnosti týkající se žalovaného nároku, a tyto námitky soud vyhodnotí jako neopodstatněné, má to pro něj stejné následky, jako by se nevyjádřil vůbec. Námitky procesní povahy směřují například k chybějícímu poučení o možnosti vyjádřit se k podjatosti soudců⁵¹ nebo nedostatku pasivní legitimace žalovaného.⁵² V případě, že se žalovaný ke kvalifikované výzvě soudu vyjádří pouze formou procesních námitek, nevylučuje to následné vydání rozsudku pro uznání, jelikož ve věci nebyly žalovaným uvedeny rozhodné skutečnosti.⁵³

Fikce uznání nároku ze strany žalovaného nenastane, jestliže se žalovaný nemůže vyjádřit, jelikož mu v tom brání vážný důvod, který ve lhůtě stanovené k vyjádření soudu sdělí.

Tato skutečnost představuje rovněž způsobilý odvolací důvod proti rozsudku pro uznání.⁵⁴ Pojem vážný důvod není zákonem nikde definován. Zda je důvod na straně žalovaného v daném případě vážný či nikoli, náleží posoudit jedině soudu.⁵⁵ Jelikož zákonodárce použil spojení vážný důvod, musí se jednat o důvod natolik významný, který brání žalovanému vyjádřit se nebo sdělit soudu, že se vyjádřit nemůže. Zhodnocení důvodu závisí vždy na všech konkrétních okolnostech každého jednotlivého případu. Za vážný důvod, který v konkrétní situaci může ospravedlnit nečinnost účastníka, lze považovat nepředvídatelnou objektivní překážku, například nenadálou hospitalizaci účastníka.⁵⁶ Nadto bylo Nejvyšším soudem dovozeno, že i subjektivně významné okolnosti mohou svou povahou, rozsahem nebo závažností v určitých případech představovat vážný důvod, pro který lze omluvit nečinnost účastníka.⁵⁷ Podle judikatury takový vážný důvod nepředstavuje například pobyt právního zástupce v zahraničí, nepředloží-li žalovaný soudu plnou moc udělenou tomuto zástupci,⁵⁸ další důvod, který není považován za natolik vážný, aby žalovanému zabránil ve vyjádření, je pobyt v zahraničí z rodinných či zdravotních důvodů, přičemž tento pobyt započal

---

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2520/2004.

⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 28 Cdo 604/2010.

⁵³ LAVICKÝ 2016, op. cit., str. 500.

⁵⁴ DRÁPAL, 2009, op. cit., str. 501.

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2007, sp. zn. 32 Odo 1160/2006.

⁵⁶ JIRSA 2016, op. cit., str. 219.

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2013, sp. zn. 21 Cdo 628/2013.

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2007, sp. zn. 32 Odo 1160/2006.

až po doručení kvalifikované výzvy, žalovaný tedy měl možnost seznámit se s následky, které mohou nastat.⁵⁹ Naopak důvodem, který soud shledal natolik vážným, že lhůtu určenou k odpovědi na kvalifikovanou výzvu prominul, bylo úmrtí manžela účastnice řízení před uběhnutím lhůty k podání vyjádření. Soud v odůvodnění rozhodnutí nastínil, že přihlédl ke všem poměrům dané situaci, zejména k věku a jiným poměrům této účastnice.

Z výše uvedeného vyplývá, že procesní následky ve formě fikce uznání nastanou v případě, že se žalovaný vůbec nevyjádří, a také v případě, že mu ve vyjádření brání vážný důvod, přičemž soudu nesdělil, že u něj takový důvod nastal. Výjimku z tohoto pravidla představuje jedině tak vážný důvod, který žalovanému zabránil i ve sdělení soudu, že u něj takový vážný důvod nastal, a tedy mu bránil podat ve stanovené lhůtě vyjádření.⁶⁰ Každý soudní spor má specifické okolnosti, proto soudy vyšších instancí často zmírňují přísné dopady rozsudku pro uznání s ohledem na konkrétní situaci účastníků řízení. To zajisté vede k větší spravedlnosti v konkrétních sporech, v celkovém pohledu však dochází k narušování právní jistoty a ochrany legitimního očekávání.

2.2.3 Doručování

Vzhledem k fatálním následkům, které může pro žalovaného kvalifikovaná výzva představovat, zákonodárce stanovil, že musí být doručena žalovanému do vlastních rukou. Náhradní doručení je v tomto případě výslovně vyloučeno. To neplatí, doručuje-li se prostřednictvím veřejné datové sítě.⁶¹ Kvalifikovaná výzva nesmí být žalovanému doručena dříve než žaloba.

Souhrnnou novelou občanského soudního řádu bylo zavedeno doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek jako obecný způsob komunikace vůči orgánům veřejné moci a ze strany orgánů veřejné moci vůči fyzickým a právnickým osobám. Doručování do datové schránky nepředstavuje zvláštní způsob

---

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2433/2004.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004.

⁶¹ § 114b odst. 4 OSŘ.

doručování v civilním soudním řízení, ale pokud subjekt má datovou schránku zřízenou, jedná se o primární způsob doručování.

Doručení do vlastních rukou přichází v úvahu, jestliže žalovaný nemá zřízenou datovou schránku nebo v případě, že se ve věci koná jednání, před jehož koncem se ukáže jako důvodné vydat usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, které je doručeno tzv. krátkou cestou, tedy přímo při jednání je usnesení vyhlášeno a žalovanému rovnou předáno. Podstatně čtenějším případem bude situace, kdy soud vydá usnesení o kvalifikované výzvě již během přípravného řízení. V takovém případě se usnesení doručuje prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, jestliže ji adresát má zřízenou.

Pokud je žalovaný v řízení zastoupen advokátem na základě procesní plné moci, bude usnesení doručeno do datové schránky tomuto advokátovi. Advokát je, kromě orgánů veřejné moci, právnických osob zřízených zákonem, právnických osob zapsaných v obchodním rejstříku, daňového poradce a insolvenčního správce, jedním ze subjektů, které zřizují datovou schránku obligatorně. Zřizování datové schránky a práva a povinnosti s tím spojené se řídí zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Doručování do datové schránky má stejné účinky jako doručování do vlastních rukou. Zákon nejprve zakazoval jak náhradní doručení, tak i fikci doručení při doručování do datové schránky. Novelou provedenou zákonem č. 404/2012 s účinností od 1. 1. 2013 se však úprava pro osoby, které mají povinně či dobrovolně aktivovanou datovou schránkou, stala přísnější. Nadále platí, že nepřihlásí-li se osoba, která má do datové schránky přístup, do 10 dnů od dodání dokumentu do datové schránky, považuje se tento poslední den za den doručení písemnosti.⁶²

Jestliže žalovaný v řízení není zastoupený advokátem, bude mu usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ doručováno do vlastních rukou prostřednictvím doručujícího orgánu. Pokud doručující orgán nezastihne žalovaného, uloží usnesení po dobu deseti dnů a žalovanému zanechá vhodným způsobem výzvu, aby si písemnost vyzvedl. Žalovaný má na vyzvednutí lhůtu 10 dnů. Po marném uplynutí lhůty vrátí doručující orgán usnesení odesílajícímu soudu. Odesílající soud vyvěsí na úřední desce výzvu k vyzvednutí

---

⁶² ŠÍNOVÁ, Renáta. *Doručování v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2009. Praktik (Leges), str. 19.

písemnosti u soudu, lhůta pro tento úkon je opět 10 dnů. Pokud tak žalovaný neučiní, fikce doručení nenastane. Písemnost tak není považována za doručenu.⁶³

Účastník řízení, který v řízení není zastoupen se musí s usnesením seznámit, nelze zde uplatnit náhradní doručení ani fikci doručení. V případě, kdy má účastník aktivovanou datovou schránku či častěji jeho zástupce, je zákon mnohem přísnější než na účastníky bez datové schránky a v krajním případě může nastat dvojitá fikce, fingované doručení a fingované uznání nároku.⁶⁴ Žalovaný a jeho zástupce by tedy měli každé výzvě věnovat zvýšenou pozornost, jelikož v opačném případě může dojít až ke ztrátě sporu.

2.3 Přípravné jednání

Jak již bylo výše zmíněno, souhrnnou novelou⁶⁵ byla změněna ustanovení občanského soudního řádu týkající se přípravy jednání. Podle důvodové zprávy k tomuto zákonu je cílem změn kromě jiného i zamezení průtahů v soudním řízení. Z tohoto důvodu byl zřízen institut přípravného jednání. Pokud je vydáno usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, nemůže být nařízeno přípravné jednání. Přípravné jednání je v podstatě obdobou institutu kvalifikované výzvy. Pasivita účastníků zde má zásadní právní následky. V případě, že se k přípravnému jednání nedostaví žalobce, soud řízení zastaví. Pakliže se nedostaví žalovaný, nastupuje fikce uznání nároku a soud vydá rozsudek pro uznání. O tomto následku musí být žalovaný poučen. V případě žalobce i žalovaného musí být splněny podmínky řádného a včasného předvolání, tedy alespoň 20 dnů předem. Na straně žalovaného musí být navíc splněna podmínka doručení žaloby.

Účelem přípravného jednání je především urychlení soudního řízení.⁶⁶ Řízení může být ukončeno již během přípravného řízení, například smírným vyřešením sporu. Pokud se strany na smírném vyřešení věci neshodnou, je cílem přípravného jednání zjistit, které skutečnosti jsou mezi účastníky nadále sporné, případně uložení procesních povinností stranám potřebných k rozhodnutí ve věci. To má soudu zajistit možnost rozhodnout při prvním jednání. Účastník řízení může požádat o poskytnutí dodatečné lhůty ke splnění

---

⁶³ ŠÍNOVÁ 2009, op. cit., str. 65.

⁶⁴ JIRSA 2016, op. cit., str. 220.

⁶⁵ Zákon č. 7/2009 Sb.

⁶⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Sněmovní tisk č. 478/0 ve volebním období 2006-2010. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=7&r=2009>.

povinnosti tvrzení a důkazní. Pokud soud návrhu vyhová, určí dodatečnou lhůtu, která nesmí být delší než 30 dnů.⁶⁷ Soud přípravné jednání provede a zákonem předpokládané následky nenastávají, jestliže se na přípravné jednání dostaví pouze zástupce účastníka.⁶⁸

---

⁶⁷ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 336.

⁶⁸ VALENTA, Jaroslav. Dva roky přípravného jednání v praxi. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2012. č. 1, str. 18-21.

3 Rozsudek pro uznání a opravné prostředky

V civilním řízení rozlišujeme vícero typů rozsudků dle rozličných kritérií. Jedná se o rozsudek soudu nalézacího, odvolacího a dovolacího, podle toho, ve kterém stupni soudní soustavy je rozsudek vydáván. Rozsudek konečný, mezitímní a částečný závisí na rozsahu, v jakém je ve věci rozhodnuto. Dále odlišujeme od běžného rozsudku kontumační rozsudek a rozsudek pro uznání. Rozsudek pro uznání můžeme obecně rozdělit na konečný rozsudek pro uznání a částečný rozsudek pro uznání a rozsudek pro uznání za uplatnění fikce.⁶⁹

Rozsudku pro uznání za uplatnění fikce předchází vydání usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, tedy tzv. kvalifikované výzvy, nebo nařízení přípravného jednání podle § 114c OSŘ, na které se žalovaný bez omluvy nedostavil. Vydání kvalifikované výzvy či nařízení přípravného jednání závisí na uvážení soudu, vzhledem k okolnostem věci, je-li potřebné, vhodné a účelné. Pokud se předseda senátu pro jeden z těchto institutů rozhodne, a jsou naplněny zákonem stanovené předpoklady, tedy že žalovaný na výzvu soudu neodpoví či se nedostaví k přípravnému jednání, rozsudek pro uznání je pak vydán obligatorně. Taktéž v případě, že žalovaný během řízení uzná nárok uplatňovaný žalobcem, soud rozsudek podle tohoto uznání musí vydat. Rozsudek pro uznání může být vydán jak v řízení prvního stupně, tak v odvolacím řízení.⁷⁰

Rozsudek pro uznání vydaný na základě výslovného projevu uznání žalovaného je historicky starší a běžný. Mnohem více kontroverzní institut, rozsudek pro uznání za uplatnění fikce, již od svého zavedení v roce 2001 vyvolává řadu protichůdných názorů, jak mezi právně vědeckou veřejností, tak v justici.

3.1 Rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 1 OSŘ – projev uznání

Rozsudek pro uznání jako následek procesního úkonu žalovaného, kterým žalovaný uplatňovaný nárok uzná, je klasickým institutem procesního práva. Jestliže žalovaný i žalobce nečiní nárok sporným, není důvod pro to, aby soud zkoumal skutkový stav věci. Za takové situace je vydán rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 1 OSŘ. Tento rozsudek

---

⁶⁹ JIRSA 2016, op. cit., str. 443.

⁷⁰ SEDLÁČEK, Miroslav. Rozsudek pro uznání ve světle judikatury. *Soudce*. Praha: Wolter Kluwer, 2019, roč. XXI, č. 7-8/2019, str. 14.

v podstatě sleduje vůli žalobce i žalovaného. Jako institut se nejeví nijak problémovým a je také součástí právních řádů okolních států.

Zákon zakotvuje pro vydání rozsudku pro uznání podle uznání žalovaného dvě podmínky. První podmínkou je, že žalovaný nárok, který je proti němu uplatňován, výslovným projevem uznal. Druhou podmínkou je, že se jedná o takový nárok, ohledně něhož lze uzavřít soudní smír.⁷¹ Soudní smír lze uzavřít, připouští-li to povaha věci, to znamená, že smír mohou účastníci uzavřít v těch případech, kdy mohou právy a povinnostmi, o které se v daném soudním řízení jedná, volně disponovat. Soudní smír je vyloučeno uzavřít ve věcech, ve kterých lze řízení zahájit i bez návrhu, ve věcech o osobním stavu a ve věcech, v nichž hmotněprávní úprava dispozitivní úpravu práv a povinností mezi účastníky zakazuje.⁷²

Vydání rozsudku pro uznání se neopírá o zjištění a posouzení skutkového stavu věci, řízení je tudíž značně zjednodušeno. Jen pro vydání rozsudku pro uznání se nenařizuje jednání, jelikož soud rozhodne pouze na základě uznání nároku žalovaným. Žalovaný může uznat nárok v plném rozsahu, pak soud bez dalšího vydá rozsudek pro uznání. Žalovaný může také uplatňovaný nárok uznat co do základu, v takovém případě soud rozhodne mezitímním rozsudkem podle tohoto uznání a pokračuje dále v řízení o výši nároku. Pokud žalovaný uzná nárok pouze z části, vydá soud rozsudek pro uznání, navrhne-li to žalobce.⁷³ O zbylém nároku uplatňovaném žalobou se vede řízení běžným způsobem. Uznání nároku není možné vzít zpět, ale žalovaný má možnost uznání odvolat, dojde-li toto odvolání soudu nejpozději současně s uznáním.⁷⁴

Vycházíme-li z obecných ustanovení občanského soudního řádu,⁷⁵ každé podání se posuzuje podle svého obsahu a pokud zákon nepředpisuje jeho formu, může být provedeno jakoukoli formou. S tím je v souladu i ustálená judikatura Nejvyššího soudu, z níž dovozujeme, že projev uznání nároku může být učiněn v jakékoli přípustné formě, přičemž není rozhodující, zda a jak je takový procesní úkon označen. Tento úkon musí být adresován soudu a musí z něj jednoznačně vyplývat, že žalovaný nárok uznává,

---

⁷¹ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 353.

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. 22 Cdo 1438/2017.

⁷³ SEDLÁČEK 2019, op. cit., str. 14.

⁷⁴ § 41a OSŘ.

⁷⁵ § 41 odst. 2 OSŘ.

a to zcela, z části nebo v základu. Uznání nároku taktéž nemusí být vyjádřeno právě tímto slovním spojením.⁷⁶

3.2 Rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 3 OSŘ – fikce uznání

Novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. se vydání rozsudku pro uznání rozšířilo o možnost vydat rozsudek za uplatnění fikce uznání, a to v těch případech, kdy se má za to, že žalovaný nárok, který je vůči němu uplatňován, uznal. Použije se tedy právní fikce, která nahradí procesní úkon žalovaného. Tento institut má sloužit k zamezení průtahů v řízení ze strany žalovaného.

3.2.1 Právní fikce a právní (zákonná) domněnka

Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb. používá pojem právní fikce. Ústavní soud definuje právní fikci jako právně technický postup, pomocí něhož se považuje za existující situace, jež je zjevně v rozporu s realitou a která dovoluje, aby z ní byly vyvozeny odlišné právní důsledky než ty, které by plynuly z pouhého konstatování faktu.⁷⁷

Vzhledem k rozšířenému závěru, že dispozitivní úkony nelze nahrazovat fikcí, se můžeme setkat s názorem, že se jedná o právní domněnku, nikoli fikci. Postup zákonodárce, který zde použil právě institut právní fikce Ústavní soud při posuzování ústavnosti kvalifikované výzvy a rozsudku pro uznání označil za legislativní neobratnost,⁷⁸ Winterová označila užití právní fikce v tomto případě přímo za chybu a uvádí, že se jedná o nevyvratitelnou právní domněnku.

Právní neboli zákonná domněnka na rozdíl od právní fikce vychází zpravidla ze zkušenostních předpokladů, uvedený závěr je tedy pravděpodobný. „*Zákonem stanovená domněnka ukládá soudu, aby učinil určitý poznatek, tedy vzal za prokázané to, co bezpečně prokázáno není, ale co mu taková domněnka ukládá vyvodit z určitých zjištěných předpokladů.*“⁷⁹ Právní domněnky dělíme na vyvratitelné a nevyvratitelné. Právní domněnka vyvratitelná, latinsky praesumptio iuris, ukládá soudu, aby považoval

---

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 522/2001.

⁷⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 1298/17.

⁷⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 13/15.

⁷⁹ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 231.

určitý závěr za zjištěný, přičemž připouští důkaz opaku. Právní domněnka nevyvratitelná, latinsky *praesumptio iuris et de iure*, důkaz opaku nepřipouští. Zákonodárce však může stanovit jako právní domněnku i takový závěr, který se neopírá o zkušenostní předpoklad, může přitom být veden jinou úvahou, zejména praktickou.

Jestliže zákonné ustanovení ukládá soudu učinit závěr, o němž se ví, že je v rozporu s pravdou jedná se o tzv. právní fikci. Vzhledem ke znění zákona a důvodové zprávy k němu bude v této práci i nadále používáno spojení právní fikce.

3.2.2 Vydání rozsudku pro uznání za uplatnění fikce

Právní fikce uznání nároku žalovaným nastává ze zákona ve dvou případech. První z nich se vztahuje ke kvalifikované výzvě. Soud je povinen vydat rozsudek pro uznání za uplatnění fikce, bylo-li vydáno usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ. Jeho součástí musí být náležité poučení žalovaného o následcích, které mohou nastat. Toto usnesení musí být doručeno do vlastních rukou, popřípadě do datové schránky, má-li ji účastník aktivovanou. Poslední podmínku představuje skutečnost, že žalovaný se bezdůvodně nevyjádřil nebo se vyjádřil po uplynutí lhůty k tomu stanovené, aniž by požádal o její prodloužení.⁸⁰ Specifická situace nastává při tzv. nekvalifikovaném nebo nedostatečném vyjádření.⁸¹ Druhým případem je následek neúčasti žalovaného na přípravném jednání ve smyslu § 114c OSŘ. V uvedených případech se podle § 153a odst. 3 OSŘ má za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává. Jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky, soud musí vydat rozsudek pro uznání.

Existuje-li na straně žalovaného ve sporu vedlejší účastník, může zabránit fikci uznání vyjádření vedlejšího účastníka na kvalifikovanou výzvu, a to i v případě, že se sám žalovaný nevyjádří vůbec.

Problém vyvstává v situaci, kdy žalovaný ve vyjádření v odpovědi na kvalifikovanou výzvu uvede prostý nesouhlas s žalobou. Znění zákona vyžaduje, aby žalovaný ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svou obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, kterých se dovolává nebo označil důkazy, k prokázání svých tvrzení. Tím je na žalovaného kladena poměrně rozsáhlá povinnost něco činit.

---

⁸⁰ JIRSA 2016, op. cit., str. 218.

⁸¹ Viz. kapitola 2, podkapitola 2.2.2 Náležitosti vyjádření.

Judikaturou bylo dovozeno, že žalovaný se má vyjádřit alespoň v základních obrysech.⁸² Úmysl zákonodárce může být ospravedlněn snahou zajistit projednání věci bez zbytečných průtahů dle čl. 38 odst. 2 Listiny⁸³. V tomto případě však jedna základní zásada naráží na další stejně významné hodnoty, jimiž jsou princip autonomie vůle a spravedlivý proces jako celek vyjádřený spojením vícero základních ústavních principů.

Bylo dovozeno, že fikce uznání má nastat jako sankce za nečinnost či obstrukce. Nemůže být využívána ve sporech, jejichž účastníci nejsou pasivní, lhostejní, netaktizují či jejich vinou nedošlo k průtahům soudního řízení.⁸⁴ V rozhodnutích Ústavního i Nejvyššího soudu bylo již mnohokrát řečeno, že jestliže účastník jasně vyjádří svůj nesouhlas s žalobou a projeví zájem účastnit se řízení, nemůže být uplatněna fikce uznání.⁸⁵ Byl odmítnut přílišný formalistický přístup soudů, které dodržovaly striktně znění zákona a nebraly ohled na reálný stav věci. Judikaturou tak byl posunut výklad těchto ustanovení takovým způsobem, aby neodporovala právu na spravedlivý proces. Názorem zdůrazňovaným nejčastěji v nálezech Ústavního soudu je, že rozsudek pro uznání za uplatnění fikce má být pouze výjimečný nástroj, jehož užívání se má uplatňovat restriktivně. Je tedy zřejmý postupný posun Ústavního soudu, který v zájmu ochrany základních práv a svobod účastníků soudního řízení neposvěcuje institut fikce uznání ve chvíli, kdy účastník projeví svůj nesouhlas s uplatňovaným nárokem.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud, a následně i Ústavní soud i nadále řeší mnoho dovolání a ústavních stížností směřujících proti rozsudku pro uznání za uplatnění fikce, a to i z důvodu, že vyjádření dle soudu nesplňovalo svým obsahem požadavky zákona, je zřejmé, že mnoho soudců obecných soudů se i nadále drží striktnějšího přístupu ohledně kvalifikované výzvy a jejich materiálních náležitostí.

Pokud by však soudy nižších instancí následovaly výhradně výklad Ústavního soudu, pak by v naprosté většině případů postačovalo projevit prostý nesouhlas s žalobou. Rozsudek pro uznání by tak byl vydáván opravdu jen v případech, kdy je žalovaný nečinný a nevyjádří se vůbec. Tím by však kvalifikovaná výzva ztratila svůj odlišný

---

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2018, sp. zn. 26 Cdo 2632/2018.

⁸³ Ústavní zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod.

⁸⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. I. ÚS 2693/16.

⁸⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15.

charakter a bylo by třeba změnit zákonné znění takovým způsobem, aby neodporovalo této praxi.

3.3 Opravné prostředky

Rozhodnutí soudu v prvním stupni nemusí být konečné, účastníkům řízení jsou na ochranu jejich práv a oprávněných zájmů poskytnuty opravné prostředky, které umožňují změnu nebo zrušení nesprávných či nezákonných rozhodnutí.⁸⁶

3.3.1 Odvolání

Odvolání je řádný opravný prostředek, neboť směřuje proti rozhodnutí, které ještě nenabývalo právní moci. Odvoláním lze napadnout rozhodnutí soudu první instance, jestliže to zákon nevyklučuje. Odvolací řízení je ovládáno dispoziční zásadou, tudíž odvolací řízení nebude nikdy zahájeno rozhodnutím soudu bez návrhu.⁸⁷

Odvolání může směřovat proti rozsudku i usnesení soudu prvního stupně. Zákon v § 202 OSŘ taxativně uvádí usnesení, proti kterým odvolání není přípustné. Mezi taková usnesení patří například usnesení, kterým se upravuje vedení řízení, dále usnesení, kterým byl schválen smír nebo bylo opraveno rozhodnutí, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí.

Odvolání taktéž není přípustné proti usnesení, jímž byl žalovaný vyzván, aby se ve věci písemně vyjádřil ve smyslu § 114b odst. 1 OSŘ, jelikož tento procesní institut směřuje k přípravě jednání a má zamezit obstrukcím a prodlužování řízení ze strany žalovaného. Je tedy pouze na uvážení soudu, zda takové usnesení v dané věci vydá, proto by bylo v rozporu s jeho smyslem, pokud by proti tomuto usnesení bylo přípustné odvolání.

Jako obranu proti platebnímu rozkazu může žalovaný využít odpor. Je-li rozporován pouze výrok o nákladech řízení, bude i zde opravným prostředkem odvolání.

Zákon upravuje poměrně vysoký počet případů, kdy není možné podat odvolání proti usnesení soudu. Proti rozsudku je odvolání vyloučeno v podstatě výjimečně. Odvolání podat nelze v tzv. bagatelních věcech, tj. v řízení, jehož předmětem bylo v době vydání

---

⁸⁶ DRÁPAL 2009, op. cit., str. 1581.

⁸⁷ ŠÍMA, Alexander. In SVOBODA, Karel, et. al. Občanský soudní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 751.

rozsudku peněžité plnění nepřevyšující 10 000 Kč. Toto ustanovení bylo zavedeno jako součást souhrnné novely.⁸⁸ Podle důvodové zprávy k tomuto zákonu se jedná v těchto tzv. bagatelních věcech o tak málo významné věci, že ke spravedlivému rozhodnutí postačí řízení v jediném stupni. Přezkoumání rozhodnutí odvolacím soudem by bylo pouze průtahem v uspokojení oprávněných pohledávek věřitelů.⁸⁹ Znemožněním podat v tzv. bagatelních věcech odvolání je prolomena zásada dvojinstančnosti soudního řízení.⁹⁰ Výjimku z tohoto pravidla představuje odvolání proti rozsudku pro uznání a pro zmeškání. V těchto dvou případech by odepření přezkumu druhou instancí mohlo být v rozporu s principem proporcionality, proto je odvolání proti kontumačnímu rozsudku a proti rozsudku pro uznání povoleno i v tzv. bagatelních věcech.

Odvolání může podat subjekt, který je k tomu oprávněn. Oprávnění má účastník řízení, kterému nebylo rozhodnutím částečně nebo plně vyhověno. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, nemůže podat odvolání. Pokud stojí na jedné straně sporu společenství účastníků, zavazuje je odvolání rozdílně dle toho, zda se jedná o společenství samostatné nebo nerozlučné. Podá-li jeden společník ze samostatného společenství odvolání, zavazují jeho účinky pouze jeho samotného. U nerozlučného společenství je odvolání spojeno s účinky společnými pro všechny nerozlučné společníky.⁹¹

Dalšími subjekty, které jsou v zákonem stanovených situacích oprávněny podat odvolání, jsou vedlejší účastník, státní zastupitelství a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Vedlejší účastník nesmí podat odvolání proti vůli jím podporovaného účastníka.

Odvolání musí splňovat jak obecné náležitosti,⁹² které jsou shodné pro všechna podání činěná vůči soudu, tak zvláštní náležitosti.⁹³ Zvláštními náležitostmi jsou označení rozhodnutí, proti kterému návrh směřuje, v jakém rozsahu se napadá, čeho se odvolatel

---

⁸⁸ Zákon č. 30/2000 Sb.

⁸⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Sněmovní tisk č. 257/0 ve volebním období 1998-2002. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=30&r=2000>.

⁹⁰ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář*: podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201 – 2501 občanského soudního řádu. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 27.

⁹¹ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 526.

⁹² § 42 OSŘ.

⁹³ § 205 OSŘ.

domáhá a z jakého odvolacího důvodu. Odvolací důvody proti meritornímu rozhodnutí jsou zákonem taxativně stanoveny.

Rozsudek pro uznání, společně s rozsudkem pro zmeškání, má speciální úpravu odvolacích důvodů. Odvolací důvody jsou zde omezeny, vzhledem k podstatě rozsudku pro uznání a postupu, předcházejícímu jeho vydání. Z toho důvodu jsou vyloučeny všechny odvolací důvody, které souvisí s posuzováním skutkového stavu věci.

Jediným z taxativně stanovených obecných odvolacích důvodů, který může odvolatel uplatnit, je § 205 odst. 2 písm. a) OSŘ, tj. že, nejsou splněny podmínky řízení nebo není dána věcná příslušnost soudu, a rozhodnutí nemůže přijmout vyloučený soudce či přísedící nebo nesprávně obsazený soud.⁹⁴ Kromě tohoto odvolacího důvodu může odvolatel namítat skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání. Ostatní odvolací důvody se uplatní pouze tehdy, jestliže jejich prostřednictvím má být prokázáno, že nebyly naplněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání.⁹⁵

Odvolání proti rozsudku pro uznání tedy nesměruje proti skutkovému ani právnímu posouzení věci. Má za cíl prokázat, že nebyly dány předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání nebo že nebyly splněny základní procesní podmínky pro vydání rozsudku.

3.3.2 Dovolání

Dovolání je mimořádný opravný prostředek. Směřuje proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se řízení končí. Dovoláním lze napadnout rozsudek i usnesení. Aby bylo dovolání přípustné, musí napadené rozhodnutí záviset na vyřešení otázky hmotného či procesního práva a současně musí být v dovolání uveden alespoň jeden ze zákonných dovolacích důvodů, kterými jsou: odvolací soud se při řešení právní otázky odchýlil od ustálené praxe dovolacího soudu; právní otázka v praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena; právní otázka je dovolacím soudem rozhodována rozdílně; vyřešená právní otázka má být dovolacím soudem posouzena jinak. Pokud dovolatel takový důvod neuvede, soud dovolání odmítne.⁹⁶

---

⁹⁴ DRÁPAL 2009, op.cit., str. 1645.

⁹⁵ DRÁPAL 2009, op.cit., str. 1645.

⁹⁶ HAMULÁKOVÁ, Klára. In SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 884.

Kromě výše uvedeného existuje speciální ustanovení § 238a OSŘ, které taxativně vymezuje další rozhodnutí, proti kterým může směřovat dovolání. Dovolací soud zde nemusí zkoumat podmínky podle § 237 OSŘ ani § 238 OSŘ. Jedná se o usnesení vydaná v průběhu odvolacího řízení, která mají na postavení účastníka v řízení významný vliv. Naopak v § 238 OSŘ jsou taxativně vymezeny věci, v nichž není přípustné dovolání, nehledě na podmínky stanovené v § 237 OSŘ. V dovolacím řízení rozhoduje Nejvyšší soud a plní tak svou hlavní roli, jíž je sjednocování judikatury.⁹⁷

Rozhodující stav se váže k době rozhodování Nejvyššího soudu, tedy nikoli k době vydání rozsudku. Může se tedy stát, že někdo podá dovolání z přípustných důvodů, ale mezitím jiné rozhodnutí založí jeho nepřipustnost. Dovolací řízení stojí na kasačním principu s prvky revize. Úspěšný výsledek dovolacího řízení pro dovolatele představuje zrušení napadeného rozhodnutí, případně jeho změna.⁹⁸

Dovolání proti rozsudku pro uznání nepodléhá speciální zákonné úpravě. Dovolání musí splňovat všechny dané podmínky, bez ohledu na to, vůči jakému rozhodnutí směřuje. Je-li vyčerpán opravný prostředek řádný i mimořádný a účastník řízení má pocit, že byl soudy na svých základních právech zkrácen, je mu jako poslední záruka dána možnost podat ústavní stížnost.

3.3.3 Žaloba na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení je mimořádný opravný prostředek, který směřuje vůči pravomocnému rozsudku nebo pravomocnému usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé. Účastník může napadnout rozhodnutí soudu první instance i soudu odvolacího. Cíl, který účastník sleduje, je znovu věc projednat a zhojit nedostatky skutkových zjištění.⁹⁹

Přípustnost žaloby na obnovu řízení je vázána na taxativně stanovené důvody. Tyto důvody můžeme rozdělit do dvou skupin. První z nich tvoří skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které účastník nemohl bez své viny použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo před soudem odvolacím,¹⁰⁰ pokud mohou pro účastníka přivodit příznivější rozhodnutí. Jedná se o takové skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy,

---

⁹⁷ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 545.

⁹⁸ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 546.

⁹⁹ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 563.

¹⁰⁰ Za podmínek uvedených v ustanovení § 205a OSŘ a § 211 OSŘ.

kteře existovaly v době předchozích řízení, ale účastník je bez své viny nemohl použít. Dřuhou skupinu představuje skutečnost, že lze provést důkazy, které nebylo možné provést v původním řízení. Jedná se o důkazy navržené v původním řízení, které kvůli objektivní překážce nebylo možno provést a je pravděpodobné, že provedení důkazů může přivodit pro účastníka příznivější rozhodnutí ve věci.¹⁰¹ Žaloba na obnovu řízení není přípustná proti rozhodnutí, jehož změny lze dosáhnout jinak, nepočítaje v to dovolání. K žalobě na obnovu řízení je legitimován účastník původního řízení, rovněž vedlejší účastník může podat žalobu na obnovu řízení, nesmí tak však učinit proti vůli účastníka, na jehož straně v řízení vystupuje. Žaloba musí obsahovat jak obecné,¹⁰² tak zvláštní náležitosti.¹⁰³ Zvláštními náležitostmi se rozumí označení rozhodnutí, vůči kterému směřuje, v jakém rozsahu je napadáno, důvod žaloby a důkazy, kterými má být důvodnost prokázána, skutečnosti, které svědčí o tom, že je žaloba podána včas, a žalobní petit. Žaloba na obnovu řízení nemá suspenzivní ani devolutivní účinek. Vykonalnost napadeného rozhodnutí se ze zákona odkládá povolením obnovy řízení.

Soud, který původně rozhodoval ve věci v prvním stupni, provádí řízení o žalobě na obnovu řízení. To i v případě, že žaloba směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu. Soud nejprve rozhoduje o povolení samotné obnovy. Pokud obnovu řízení povolí, věc bude bez dalšího návrhu znovu projednána. Jestliže soud dojde v novém řízení k závěru, že napadené rozhodnutí je věcně správné, zamítne usnesením návrh na změnu napadeného rozhodnutí. V opačném případě může vydat nové rozhodnutí, dojde-li k závěru, že napadené rozhodnutí v obnoveném řízení nemůže obstát. Nové rozhodnutí soudu ze zákona nahrazuje původní rozhodnutí. Novým rozhodnutím nemůže být zasaženo do právních poměrů třetích osob.

Žalobu na obnovu řízení lze dle zákona podat i proti rozsudku pro uznání.¹⁰⁴ Vzhledem ke specifické povaze průběhu řízení předcházejícímu vydání rozsudku pro uznání, nemohou být užity všechny důvody stanovené zákonem. Důvodem obnovy řízení v tomto případě mohou být pouze nové skutečnosti a rozhodnutí vztahující se

---

¹⁰¹ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 561.

¹⁰² § 42 odst. 4 OSŘ.

¹⁰³ § 232 OSŘ.

¹⁰⁴ § 228 odst. 2 OSŘ.

ke zpochybnění předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání.¹⁰⁵ Takovým předpokladem může být například soulad s kogentními právními normami.¹⁰⁶

3.3.4 Žaloba pro zmatečnost

Posledním opravným prostředkem, který uvádí OSŘ, je žaloba pro zmatečnost. Jedná se o mimořádný opravný prostředek, který má za cíl odstranit rozhodnutí, jež bylo vydáno v řízení, které trpí vadami.¹⁰⁷

Žalobou pro zmatečnost lze napadnout rozhodnutí soudu prvního stupně či soudu odvolacího, kterým řízení skončilo, je-li naplněn některý z důvodů taxativně stanovených v § 229 odst. 1 OSŘ. Mezi tyto důvody patří například, bylo-li rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů, účastník řízení neměl způsobilost být účastníkem, neměl procesní způsobilost nebo nebyl řádně zastoupen, rozhodoval vyloučený soudce nebo přísedící atd. Výše uvedené důvody představují základní případy přípustnosti žaloby. Zákon v dalších ustanoveních¹⁰⁸ rozšiřuje důvody pro přípustnost žaloby, například pokud existuje překážka věci rozhodnuté a překážka litispendence.

Žaloba pro zmatečnost není přípustná proti usnesení, kterým bylo o žalobě pro zmatečnost rozhodnuto. Žaloba pro zmatečnost musí stejně jako žaloba na obnovu řízení obsahovat náležitosti obecné i zvláštní, nemá devolutivní ani suspenzivní účinek. Bylo-li stejné rozhodnutí napadeno žalobou pro zmatečnost i žalobou na obnovu řízení, soud obě řízení spojí.

Žaloba pro zmatečnost stojí na kasačním principu. Soud napadené rozhodnutí buď zruší nebo žalobu zamítne. Novým rozhodnutím nesmí být dotčeny právní poměry osoby odlišné od účastníka řízení. O žalobě rozhoduje zásadně soud, který rozhodoval v řízení v prvním stupni, je-li však napadnuto pouze rozhodnutí odvolacího soudu, rozhoduje o žalobě tento soud.

Vzhledem k tomu, že důvodem žaloby pro zmatečnost je nedostatek procesních podmínek nebo existence jiné závažné vady vztahující se k řízení, není rozdílná úprava pro řízení, které skončilo vydáním rozsudku pro uznání.

---

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 33 Odo 294/2004.

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 32 Odo 350/2004.

¹⁰⁷ WINTEROVÁ et. al. 2018, op. cit., str. 564.

¹⁰⁸ § 229 odst. 2, odst. 3 a odst. 4 OSŘ.

4 Rozpory s ústavními principy a test ústavnosti

Ústavní soud, který byl zřízen na základě Ústavy a zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, je soudním orgánem ochrany ústavnosti. „*Princip ústavního státu znamená, nejen že žádný zákon, podzákonný předpis, soudní či úřední rozhodnutí nebo jiný zásah orgánu veřejné moci nesmí odporovat Ústavě či ústavnímu zákonu, nýbrž také, že všechny akty orgánů veřejné moci musí být vykládány ústavně konformně, tedy s ohledem na ústavní pořádek.*“¹⁰⁹

4.1 Pravomoci Ústavního soudu

Mezi nejdůležitější pravomoci Ústavního soudu patří pravomoc rozhodovat o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení pro rozpor s ústavním pořádkem a pravomoc rozhodovat o ústavních stížnostech proti zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod.

4.1.1 Kontrola ústavnosti

Ústavní soud provádí abstraktní nebo konkrétní kontrolu ústavnosti. Abstraktní kontrola může být zahájena na návrh prezidenta, 41 poslanců nebo 17 senátorů. Ti mohou navrhnout zrušení zákona nebo jeho ustanovení pro jeho rozpor s ústavním pořádkem kdykoli. Výjimečně může podat návrh na zrušení zákona vláda, shledá-li mezinárodní soud, že Česká republika porušila závazek vyplývající z mezinárodní smlouvy, jestliže takové porušení spočívá v platném právním předpisu.¹¹⁰ Řízení o zrušení zákona může být vyvoláno i konkrétní kauzou, obrátí-li se na Ústavní soud obecný soud, navrhne-li to fyzická osoba nebo právnická osoba, která podala ústavní stížnost. Senát Ústavního soudu může podat návrh na zrušení zákona v souvislosti s rozhodováním o ústavní stížnosti. Je-li návrh navázán na konkrétní stížnost, jedná se o konkrétní kontrolu ústavnosti. Ústavní soud nejprve posuzuje, zda byl napadený zákon přijat v souladu s ústavním pořádkem. Pokud byla přijímací procedura v pořádku, zkoumá Ústavní soud, zda jsou napadená ustanovení zákona obsahově slučitelná s ústavním pořádkem ČR, především s abstraktními lidskoprávními normami. Jestliže napadená ustanovení zákona lze

---

¹⁰⁹ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, str. 116.

¹¹⁰ § 118 zákona č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu.

vykládat ústavně konformním způsobem, bude mít takový výklad zásadně přednost před zrušením těchto ustanovení. Ústavní soud v odůvodnění sdělí, jak má být ustanovení ústavně konformně vykládáno. Není-li možný ústavně konformní výklad, Ústavní soud napadené ustanovení zákona pro rozpor s ústavním pořádkem zruší. Zrušený zákon nebo zrušená ustanovení přestávají být součástí právního pořádku dnem, který Ústavní soud určí, nejdříve však dnem vyhlášení zrušovacího nálezu ve Sbírce zákonů.

Ústavní soud může dát přednost ústavně konformnímu výkladu před zrušením zákonného ustanovení. Takovýto postup se nazývá „self – restraint“ neboli sebeomezení ústavního soudu. Ústavní soud je nejvyšším strážcem Ústavy a ústavních principů, ale zároveň svou moc nechce zneužívat a konkurovat Parlamentu ČR v tvorbě práva. Existuje-li možnost, jak dotčený zákon nebo zákonné ustanovení vyložit v souladu s ústavním pořádkem, Ústavní soud dané ustanovení nezruší, pouze vymezí ústavně konformní interpretaci. Princip ústavně konformního výkladu by měly dodržovat všechny orgány aplikující právo.¹¹¹

4.1.2 Ústavní stížnost

Způsob, jakým ústavní právo prozařuje celý právní řád České republiky, je institut ústavní stížnosti. Tím je zajišťována soudní ochrana základních lidských práv a svobod. Ústavní stížnost může za splnění zákonných podmínek podat jakákoli fyzická nebo právnická osoba. První podmínkou je, že pravomocným rozhodnutím nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její ústavně zaručené základní právo nebo svoboda, druhou podmínkou je vyčerpání všech ostatních procesních prostředků, které zákon k ochraně jejího práva poskytuje, třetí podmínkou je dodržení lhůty dvou měsíců od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku. Ústavní soud má několik možností, jak o stížnosti rozhodnout. Je-li stížnost nepřijatelná nebo zjevně neopodstatněná, Ústavní soud ji mimo ústní jednání odmítne. Další možností je, že ji meritorně projedná a následně nálezem zamítne. Dále může být ústavní stížnosti vyhověno nebo částečně vyhověno. Nejčastější variantou rozhodnutí o ústavní stížnosti je její odmítnutí.

---

¹¹¹ WINTR 2013, op. cit., str.125.

Ústavní stížnost směřuje ve většině případů proti rozhodnutí obecných soudů. Shledá-li Ústavní soud, že rozhodnutí je protiústavní, zruší ho, obecný soud pak zpravidla rozhoduje ve věci znovu, přičemž je vázán právním názorem Ústavního soudu. Úkolem Ústavního soudu není rušit každé nezákonné rozhodnutí, ale pouze ta rozhodnutí, která porušují ústavně zaručená práva a svobody, tudíž jsou protiústavní. Pokud ústavní stížnost podá zastupitelstvo obce nebo kraje proti nezákonnému zásahu státu do práva na samosprávu nebo politická strana proti svému nezákonnému rozpuštění, nevyžaduje se prokázání protiústavnosti, postačí prostá nezákonnost.¹¹²

Ústavní soud rozhodoval již v mnoha případech o ústavních stížnostech podaných v souvislosti s rozsudkem pro uznání, přičemž drtivou většinu z nich odmítl jako zjevně neopodstatněné. V několika případech však ústavní stížnosti vyhověl, a to v těch věcech, kde se prokázalo, že obecné soudy vydaly rozsudek pro uznání, přestože jednání žalovaného zjevně nebylo pasivního ani obstrukčního charakteru. V těchto případech, i když bylo vyjádření žalovaného například vágní nebo neobsahovalo rozhodné skutečnosti, které by vyvracely tvrzení žalobce, Ústavní soud shledal jako protiústavní a též proti smyslu ustanovení § 114b OSŘ a následně § 153a OSŘ, aby soud uplatnil fikci uznání nároku žalovaným, když žalovaný s uplatněným nárokem zjevně nesouhlasil a to také, i když ne zcela vyhovujícím způsobem, vyjádřil.¹¹³

4.2 Test ústavnosti

Kvalifikovaná výzva k vyjádření k žalobě i rozsudek pro uznání prošly v roce 2015 testem ústavnosti. Ústavní soud došel většinou osmi ku sedmi ústavních soudců k závěru, že uvedená ustanovení lze vyložit ústavně konformním způsobem. Pro zrušení by se muselo vyslovit alespoň 9 z ústavních soudců přítomných při hlasování.¹¹⁴ Plénum Ústavního soudu rozhodlo dne 31. května 2016 o návrhu I. Senátu Ústavního soudu na zrušení ustanovení § 114b odst. 5 OSŘ a (v rozsahu označení „§ 114b odst. 5“) ustanovení § 153a odst. 3 OSŘ.

---

¹¹² WINTR 2013, op. cit., str. 122.

¹¹³ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15.

¹¹⁴ § 13 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

4.2.1 Ústavní principy

Ústavní soud by se měl v případech, kdy rozhoduje o protiústavnosti, řídit testem proporcionality. Tento test můžeme popsat jako třístupňový. Skládá se z posuzování vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti. Poměřují se zde protichůdné ústavní principy, základní práva a svobody. Při přezkumu ústavnosti zákonných omezení sociálních práv se používá méně striktní varianta, a to test racionality, tzv. test rozumnosti.¹¹⁵

Podle I. senátu ÚS, který podal návrh na zrušení předmětných ustanovení, odporuje fikce uznání principu autonomie vůle¹¹⁶ a nezaručuje spravedlivý proces.¹¹⁷

Právo na spravedlivý proces je jedním z klíčových principů právního státu. Princip práva na spravedlivý proces je zakotven v čl. 6 odst. 1 Úmluvy.¹¹⁸ „*Úmluva požaduje projednání záležitosti nestranným soudem spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě.*“¹¹⁹ Listina základních práv a svobod požaduje taktéž nezávislý a nestranný soud a projednání věci veřejně a bez zbytečných průtahů.

Princip autonomie vůle na ústavní úrovni vyplývá z čl. 2 odst. 3 Listiny a čl. 2 odst. 4 Ústavy, podle nichž každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Soukromé právo je na rozdíl od práva veřejného postaveno především na principu autonomie vůle. Svobodu vůle musí respektovat samozřejmě i civilní právo procesní, tudíž stát osobám ochranu nevnučuje, pouze ji nabízí, na jejich rozhodnutí závisí, zda ji využijí či nikoliv.¹²⁰

4.2.2 Předmět řízení před obecnými soudy

Stěžovatel se domáhal zrušení rozhodnutí Nejvyššího soudu, Městského soudu a Obvodního soudu pro Prahu 7. Předmětem řízení před obecnými soudy byla žaloba o zaplacení částky 2 500 000 Kč s příslušenstvím, podaná z titulu smlouvy o půjčce. Soud vydal platební rozkaz, který byl žalovanému (dále jen „stěžovateli“) doručen

---

¹¹⁵ WINTR, op. cit., str. 128.

¹¹⁶ čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 odst. 4 Ústavy.

¹¹⁷ čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

¹¹⁸ Sdělení č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

¹¹⁹ Wint, op. cit., str. 175.

¹²⁰ LAVICKÝ, Petr, WINTEROVÁ, Alena, DOBROVOLNÁ, Eva, DVOŘÁK, Bohumil, PULKRÁBEK, Zdeněk. Obrana návrhu věcného záměru civilního řádu soudního. *Právní rozhledy*. 2019, č. 5, s. 153-159.

9. 9. 2009, součástí platebního rozkazu byla i kvalifikovaná výzva, lhůta pro vyjádření byla 30 dnů. Stěžovatel podal proti platebnímu rozkazu neodůvodněný odpor dne 14. 9. 2009. Vyjádření k žalobě požadované kvalifikovanou výzvou podal až dne 29. 10. 2009. Spolu s vyjádřením podal stěžovatel k soudu i žádost o prominutí zmeškání lhůty kvůli výrazným potížím se zrakem, jež nastaly 6. 10. 2009 a byly potvrzeny lékařskou zprávou. Obvodní soud žádost stěžovatele zamítl, dle názoru soudu mohl stěžovatel vyjádření nadiktovat třetí osobě. Stěžovatel se odvolal proti usnesení o zamítnutí žádosti o prominutí zmeškání lhůty. Městský soud v Praze, jako soud odvolací, procesní rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Uvedl, že lhůtu vzhledem k jejímu charakteru nebylo možné prominout. Obvodní soud následně ve věci rozhodl rozsudkem pro uznání, vzhledem k marnému uplynutí lhůty k vyjádření.¹²¹ Stěžovatel se proti rozsudku odvolal, Městský soud v Praze však rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.¹²² Dovolání ve věci bylo Nejvyšším soudem odmítnuto jako nepřípustné.¹²³ Následně podal stěžovatel ústavní stížnost,¹²⁴ o které rozhodoval I. senát Ústavního soudu. Řízení o ústavní stížnosti bylo přerušeno a v mezidobí podal I. Senát návrh plénu Ústavního soudu na zrušení ve věci aplikovaných ustanovení občanského soudního řádu. Po rozhodnutí o návrhu a nabytí vykonatelnosti plenárního nálezu bylo rozhodnuto o ústavní stížnosti tak, že bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a stěžovateli bylo vyhověno.

4.2.3 Návrh na zrušení fikce uznání

Podle I. senátu Ústavního soudu (dále jen „navrhovatele“) je rozsudek pro uznání protiústavní, jelikož nedostojí požadavkům na spravedlivý proces a odporuje zásadě svobody vůle. Svůj argument opírá i o judikaturu Ústavního soudu, konkrétně o to, že právní fikcí nelze nahradit dispoziční úkon účastníka soudu. Dále, taktéž s odkazem na již judikované závěry Ústavního soudu, spatřuje porušení principu svobody vůle v tom, že fingováním úkonu účastníka s cílem urychlit řízení mu je ve skutečnosti brána možnost

---

¹²¹ Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 2. 12. 2011, č. j. 4 C 393/2009-47.

¹²² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 1. 10. 2012, č. j. 22 Co 321/2012-77.

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2013, č. j. 33 Cdo 578/2013-122.

¹²⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 3263/13.

svobodného jednání.¹²⁵ Navrhovatel uznává, že právní fikce v některých případech může být v souladu s ústavním pořádkem, jestliže sleduje legitimní cíl, je vhodná, potřebná a přiměřená. Je-li podle navrhovatele podroben testu proporcionality institut fikce uznání nároku, musí být vyvozen závěr, že ač tento institut sleduje legitimní cíl, neobstojí v otázce potřeby, jelikož stejného účelu lze dosáhnout například kontumačním rozsudkem, který ústavní zásady omezuje v menší míře. Podle navrhovatele nelze ústavně konformním výkladem překonat nedostatky napadených ustanovení, a proto požaduje zrušení napadených ustanovení.

Plénum Ústavního soudu rozhodlo o zamítnutí návrhu. Ústavní soud neshledal, že by vůle žalovaného byla postupem podle § 114b odst. 5 OSŘ omezena či že by bylo porušeno právo na spravedlivý proces. Vzhledem k tomu nebylo nutné ani provést test proporcionality. Ústavní soud ovšem uznal, že fikce uznání v tomto případě není zákonodárcem formulována zcela vhodně, to však tento institut nečiní protiústavním. Za nejpodstatnější důvod k zamítnutí návrhu Ústavní soud označil možnost ústavně konformního výkladu.

Rozsudek pro uznání za uplatnění fikce uznání je v praxi soudy využíván již od roku 2001 a případné excesy lze napravit pomocí řádných a případně mimořádných opravných prostředků. Dále bylo podotknuto, že za dobu od zavedení tohoto institutu do doby, kdy bylo rozhodováno o tomto ústavním návrhu, musel Ústavní soud zasáhnout pouze ve čtyřech případech, kdy shledal, že obecné soudy porušily ústavně zaručená práva žalovaných.

Z výše uvedených důvodů Ústavní soud návrh na zrušení napadených ustanovení zamítl.

4.2.4 Odlišná stanoviska

Jak již bylo uvedeno, opačný názor zastávalo sedm ústavních soudců. Pět z nich vyjádřilo své názory v odlišných stanoviscích, které přináší řadu zajímavých argumentů proti právní fikci uznání nároku.

---

¹²⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 42/08.

Disentující soudci mimo jiné uvádí, že zamítnutím tohoto návrhu Ústavní soud promeškal příležitost odstranit z právního řádu nesmyslné ustanovení.¹²⁶ Dále, že zájem na vyřízení věci v přiměřené lhůtě jako jeden aspekt spravedlivého procesu nemůže vyvážit jiný, a to rozhodování vycházející ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu.¹²⁷

Plénu Ústavního soudu je vytýkáno neprovedení testu proporcionality. Právní fikce by měla být využita v oblasti procesního práva, pokud nevyvolá nevratný právní účinek na vlastní hmotné právo účastníka. V tomto případě je navíc zákonodárcem použita tzv. „pravá právní fikce“, která má definitivní účinky na hmotněprávní postavení žalovaného.¹²⁸

Jako šetrnější prostředek k dosažení cíle efektivního rozhodování a vypořádání se s pasivitou účastníků řízení se jeví rozsudek pro zmeškání. Na rozdíl od vydání rozsudku pro uznání při nesplnění požadavků daných § 114b odst. 5 OSŘ, je vydání rozsudku pro zmeškání v diskreci soudce.¹²⁹

K tomuto nálezu se dále vyjadřovala i odborná veřejnost. Macur se k fikci uznání již od počátku zavedení rozsudku pro uznání za uplatnění fikce stavěl velmi kriticky a uvedl, že skutkový stav by neměl být založen na fikci odporující objektivní skutečnosti. Zamýšlel se nad stejnými otázkami, jež o několik let později vedly I. Senát Ústavního soudu k výše uvedenému návrhu na zrušení předmětných ustanovení, totiž zda vydání rozsudku pro uznání za uplatnění fikce uznání nároku žalovaným neporušuje právo na spravedlivý proces zaručené Úmluvou.¹³⁰

Podobně se k této problematice staví i Winterová, která souhlasí s negativními následky pro žalovaného při nedodržování pokynů soudu, ovšem výhrady má vůči konstrukci zákona ve formě fikce uznání. Dle jejího názoru se v tomto případě jedná

---

¹²⁶ Odlišné stanovisko soudce Ludvíka Davida k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 13/15 [online], dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/>.

¹²⁷ Odlišné stanovisko soudce Josefa Fialy k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 13/15 [online], dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/>.

¹²⁸ Odlišné stanovisko předsedy ÚS Pavla Rychetského k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 13/15 [online], dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/>.

¹²⁹ Odlišné stanovisko soudkyně Kateřiny Šimáčkové a soudce Jaroslava Fenyka k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 13/15 [online], dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/>.

¹³⁰ MACUR, Josef. Rozsudek na základě fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o.s.ř.. Bulletin advokacie. [online] 2002, č. 2, s. 28 – 36. [cit. 5. 2. 2020], dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

o typickou kontumaci a bylo by vhodnější, kdyby zákon dával soudci možnost vydat kontumační rozsudek po marném uplynutí lhůty k vyjádření.¹³¹

Najdou se však i zastánci uplatnění fikce uznání, například Jirsa, který je jedním ze soudců působících u Ústavního soudu. Podle jeho názoru si nepoctivý účastník řízení přísnost zaslouží. Žalobce musí splnit mnoho povinností, od podání bezvadné žaloby po zaplacení soudního poplatku a není proto nespravedlivé, aby se žalovanému taktéž uložila povinnost v podobě vyjádření. Žalovaný má poměrně snadnou cestu, jak vydání rozsudku pro uznání odvrátit, a pokud by došlo ke zjevným nespravedlnostem, může zasáhnout Ústavní soud.¹³²

---

¹³¹ WINTEROVÁ, Alena. Koncentrace civilního soudního řízení. Bulletin advokacie [online]. 2001, č. 4, s. 8 – 23. [cit. 16. 3. 2020], dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹³² JIRSA, Jaromír. Fikce uznání nároku – příliš tvrdý trest pro žalovaného? [online]. 17. 1. 2017 [cit. 11. 2. 2020], dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/fikce-uznani-naroku-prilis-tvrdy-trest-pro-zalovaneho>.

5 *De lege ferenda*

Úprava rozsudku pro uznání po výslovném projevu uznání žalovaného dle § 153a odst. 1 OSŘ neskýtá prostor pro mnoho změn, jelikož tento institut je jasný a funkční a v průběhu času se příliš neproměňuje. Proto by dle mého názoru do budoucí právní úpravy mohl být převzat v dnešním stavu.

Velice problémovým a rozporuplným se především ve světle judikatury a odborné literatury jeví institut rozsudku pro uznání za uplatnění fikce uznání dle § 153a odst. 3 OSŘ, kterému předchází vydání kvalifikované výzvy nebo neúčast na přípravném jednání. Proto by do budoucna měla právní úprava pojmout tuto situaci lépe.

5.1 Nástin právní úpravy *de lege ferenda*

Část odborné veřejnosti brojí proti nemožnosti fingovat dispozitivní úkon žalovaného a proti kladení povinností na žalovaného. Nejčastěji je namítáno, že fikce uznání v dané situaci není v souladu s dodržáním práva žalovaného na spravedlivý proces. Z mého pohledu však představuje stejně závažný problém naprosto protichůdné rozhodování v této oblasti v rámci rozsudků obecných soudů, potažmo i soudů odvolacích. Rozhodnutí Nejvyššího soudu se také rozchází poměrně zásadně,¹³³ alespoň Ústavní soud v posledních letech ustálil své nálezy a přiklonil se k přístupu, který překonává formalistický výklad zákona. Podle výkladu Ústavního soudu není v rámci spravedlivého procesu možné, aby soud uplatnil fikci uznání, jestliže žalovaný včasným podáním vyjádří se žalobou nesouhlas, přičemž postačí i prostý nesouhlas bez dalšího. Ústavní soud k tomuto závěru došel logickým postupem a argumentoval tím, že pokud někdo nesouhlasí s nárokem, nemůžeme fingovat jeho uznání. To zajisté dává smysl, ale rozhodně to neodpovídá znění zákona, který stanoví, že žalovaný musí svůj nesouhlas vyjádřit uvedením rozhodujících skutečností, na kterých staví svou obranu.

Záměr, který zákonodárce vedl k zavedení fikce uznání, jako prostředku proti nečinnosti a obstrukcím žalovaného, je zřejmý. Civilní řízení je potřeba zrychlovat a soud musí mít účinné nástroje, kterými na obě strany sporu může působit, jelikož bez jejich

---

¹³³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2883/2015 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2757/2017.

součinnosti se nedobere spravedlivého rozhodnutí ve věci. S cílem úpravy, kterým je efektivní a rychlé soudní řízení, nelze než souhlasit. Ovšem je důležité, jakými prostředky tohoto cíle může být dosaženo. Zákon by měl být jasný, srozumitelný, logický a měl by mít jednotnou koncepci. Vzhledem k tomu, pokud by do budoucna měla být zachována fikce uznání, nová právní úprava by se měla vypořádat se závěry, které vyplynuly ze soudní praxe během uplynulých dvou desetiletí, kdy je rozsudek pro uznání za uplatnění fikce uznání vydáván. Dle mého názoru by v souladu se zásadami spravedlivého procesu bylo ustanovení, jež by žalovanému stejně jako je tomu nyní, určilo povinnost ve lhůtě soudu sdělit, zda s žalovaným nárokem nesouhlasí zcela či z části. Pokud by se žalovaný nevyjádřil ani o této základní věci, pak by bylo na místě vydání rozsudku pro uznání. Vypuštění povinnosti vyjádřit se o základních skutečnostech, na kterých žalovaný staví svou obranu by mohlo vést k větší přehlednosti zejména pro soudce, jelikož základní skutečnosti můžeme chápat jako neurčitý právní pojem, který v každé situaci představuje odlišnou míru tvrzení. Ústavní soud při posuzování ústavnosti kvalifikované výzvy a rozsudku pro uznání za uplatnění fikce zvolil přístup sebeomezení a ústavně konformního výkladu a daná ustanovení nezrušil. I když odůvodnění tohoto rozhodnutí pléna nebylo pravděpodobně tak rozsáhlé a podrobné, jak by mohlo být, lze souhlasit s názorem Ústavního soudu, že ustanovení § 114b odst. 5 OSŘ a § 153a odst. 3 OSŘ, pokud je soudy neaplikují v nevhodné situaci a příliš formalistickým způsobem, nejsou sama o sobě protiústavní. V takovém případě by bylo vhodné změnit právní úpravu uvedených ustanovení tak, aby neodporovala navazující judikatuře Ústavního soudu, která původní výklad zákona v tomto případě překonala a nadále razí postup, který se od doslovného znění zákona liší. Doposud je rozhodovací praxe obecných soudů velmi rozdílná, což představuje problém především z hlediska principu předvídatelnosti soudního rozhodnutí a ochrany legitimního očekávání. Úkolem Ústavního soudu však není působit jako čtvrtá instance soudní soustavy, nemá zasahovat do rozhodování obecných soudů, nýbrž pouze napravovat situace, kdy jsou porušena základní práva a svobody účastníků řízení.

Další možností, jak změnit do budoucna právní úpravu v této oblasti civilního procesu, je využít rozsudek pro zmeškání a zakomponovat vyjádření žalovaného do jeho úpravy. Dle mého názoru je již v současnosti vydání rozsudku pro uznání podle § 114c odst. 6 OSŘ, tedy případ, kdy se řádně předvolaný žalovaný nedostaví

k přípravnému jednání, typickým příkladem kontumace. Rozsudek pro zmeškání neboli kontumační rozsudek by byl v takové situaci vhodnější. I postup podle § 114b OSŘ, kdy soud vydá kvalifikovanou výzvu a žalovaný se na ní má ve lhůtě vyjádřit, by z mého pohledu bylo lépe zakončit vydáním rozsudku pro zmeškání. Nemusíme presumovat uznání žalovaného, při marném uplynutí lhůty je naopak přílehavější termín zmeškání. Žalovaný se nestihl včas vyjádřit, tudíž zmeškal provedení úkonu, který mu soud nařídil vykonat. Fikce uznání zde byla vytvořena zřejmě z důvodu určité sankce pro žalovaného za jeho nečinnost. Ovšem vydání rozsudku pro zmeškání představuje pro žalovaného zajisté stejně závažný následek jako vydání rozsudku pro uznání.

Rozsudek pro zmeškání je v praxi osvědčený procesní institut. Zásadní rozdíl mezi rozsudkem pro uznání a rozsudkem pro zmeškání představuje zákonný zákaz vydat rozsudek pro zmeškání v řízeních, které se týkají samotného existence právního poměru mezi žalobcem a žalovaným. Další významný rozdíl je, že kontumační rozsudek lze vydat pouze na návrh žalobce. Tento návrh navíc musí učinit osobně při jednání, na nějž se dostavil, zatímco žalovaný se bez důvodné a včasné omluvy nedostavil. Pokud jsou splněny zákonné podmínky a žalobce to navrhne, pokládají se tvrzení obsažená v žalobě za nesporná a soud může rozhodnout rozsudkem pro zmeškání. I zde je rozdíl mezi kontumačním rozsudkem a rozsudkem pro uznání, kdy u rozsudku pro uznání má soud povinnost vydat rozsudek pro uznání vždy, když jsou splněny zákonné předpoklady, zatímco u kontumačního rozsudku je v diskreci soudu, zda vezme tvrzení za nesporná a plně vyhoví žalobci. Může volně uvážit, zda je vydání kontumačního rozsudku v konkrétní situaci vhodné či zda bude pokračovat dále v řízení. Nejedná se tedy o čistě sankční opatření pro žalovaného, který se nedostavil k jednání. Po návrhu žalobce soud vydat rozsudek nemusí, má možnost pokračovat v řízení a rozhodnout v neprospěch i ve prospěch žalovaného. Tato úprava se mi jeví jako více odpovídající zásadám spravedlivého procesu, zřejmě méně často vede k formalistickému výkladu na rozdíl od rozsudku pro uznání. Zákonodárce v tomto případě také daleko lépe upravil možnost zvrátit vydání rozsudku pro zmeškání. Kromě speciálních odvolacích důvodů, společných rozsudku pro uznání i pro zmeškání, má žalovaný po vydání kontumačního rozsudku možnost navrhnout, aby byl rozsudek zrušen. V případě, že žalovaný zmeškal první jednání ve věci z omluvitelných důvodů, soud rozsudek pro zmeškání usnesením zruší a nařídí jednání ve věci. Taková úprava je dle mého názoru vedle odvolání vhodná, jelikož

se nemusí provádět celé odvolací řízení. Žalovaný pouze do právní moci rozsudku pro zmeškání musí soudu doložit omluvitelný důvod, který mu zabránil účastnit se prvního jednání.

Při vydání kontumačního rozsudku není fingován dispozitivní úkon žalovaného a vyhneme se tak diskuzi ohledně ústavnosti takového počínání. Touto cestou se pravděpodobně vydá i připravovaný kodex civilního práva procesního.

5.2 Rekodifikace civilního práva procesního

Po více než padesáti letech od vydání OSŘ, a současně po více než 30 letech od zásadní změny politicko-spoločenských poměrů v naší zemi, stále neexistuje nový civilněprocesní kodex. V současnosti však opět probíhají snahy o vytvoření nové kodifikace, přičemž nyní již vypadá situace přesvědčivě a poměrně nadějně. V roce 2016 byla na půdě Ministerstva spravedlnosti zřízena pracovní skupina, komise pro rekodifikaci civilního procesu. Jejími členy jsou Alena Winterová, Eva Dobrovolná, Bohumil Dvořák, Zdeněk Pulkrábek a Petr Lavický. Komise již představila věcný záměr nové úpravy, bude se jednat o právní úpravu sporného civilního řízení. Název připravovaného kodexu by měl znít nově Civilní řád soudní. Na rozdíl od současné úpravy, jejíž název evokuje pouze občanské právo, se v civilním procesu rozhoduje o právech a povinnostech vycházejících z mnoha dalších oblastí soukromého práva.

Nový civilní řád soudní má za cíl přinést mnoho změn, což je logické vzhledem k tomu, že po rekodifikaci bylo voláno již řadu let. Například dovolání by nově mělo být řádným opravným prostředkem, čímž se stává sporné řízení trojinstanční. Nová kodifikace by měla být inspirována rakouským vzorem.

Co se týče rozsudku pro uznání, i ten dozná v nové úpravě řady zásadních změn, které se zdají být zlepšením v této oblasti. Uznání nároku výslovným projevem žalovaného zůstává zachováno, jako alternativa pro žalobce by měl být nově zaveden institut vzdání se nároku. Pravděpodobné je, že tato varianta nebude v praxi příliš využívána, jak uvádí autoři i v samotném věcném záměru civilního kodexu, představuje to však protipól pro uznání nároku žalovaným. V rámci zásady rovnosti stran, tak budou mít žalobce i žalovaný podobné možnosti v této oblasti.

Nadále bude upuštěno od uplatnění fikce uznání nároku. Věcný záměr vychází z pojetí osvědčeného v zahraničních procesních předpisech, jež jako důsledek

nevyjádření se žalovaného k žalobě umožňuje vydat rozsudek pro zmeškání. Rozsudek pro zmeškání by měl soud v tomto případě vydat pouze na návrh žalobce. Dle této koncepce, pokud žalovaný zmešká lhůtu k vyjádření, nezakládá to fikci uznání žalovaného nároku. Následkem takového zmeškání bude to, že skutková tvrzení uvedená v žalobě jsou považována za pravdivá. Tato tvrzení však nesmí odporovat obsahu spisu. Nová úprava tak více dbá na zajištění ochrany skutečných subjektivních práv.¹³⁴

Věcný záměr výše popsany byl předložen také k veřejné i odborné diskuzi na konferencích či diskuzních platformách. Zazněla proti němu převážně kritika, především z řad představitelů české justice.¹³⁵ Proti věcnému návrhu zazněly negativní názory ohledně přílišné inspirace zahraničními právními řády, nová podoba soudní soustavy vyvolala také četné diskuze a je jisté, že nadále to bude představovat zásadní bod nové právní úpravy.

---

¹³⁴ WINTEROVÁ, Alena, DOBROVOLNÁ, Eva, DVOŘÁK, Bohumil, PULKRÁBEK, Zdeněk, LAVICKÝ, Petr. Věcný záměr civilního řádu soudního. Právní rozhledy [online]. 2017, č. 23-24, str. 801-810 [cit. 15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹³⁵ LAVICKÝ, Petr, WINTEROVÁ, Alena, DOBROVOLNÁ, Eva, DVOŘÁK, Bohumil, PULKRÁBEK, Zdeněk. Obrana návrhu věcného záměru civilního řádu soudního. Právní rozhledy [online]. 2019, č. 5, s. 153-159 [cit. 17. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

6 Rozsudek pro uznání v praxi

V teorii a odborné literatuře se mohou zdát podmínky vydávání rozsudku pro uznání jasně dané. Soudní spory v reálné podobě jsou však mnohdy velmi komplikované a nepřehledné. I vzhledem k rozporuplné judikatuře soudů napříč celou soudní soustavou ČR, mají obecné soudy velmi rozdílnou rozhodovací praxi při vydávání rozsudku pro uznání. Dvojinstanční soudní soustava má účastníkům řízení zaručit, že při nezákonném rozhodnutí může odvolací soud napravit chybu soudu prvního stupně. Nadto může účastník řízení podat dovolání k Nejvyššímu soudu či ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, pokud by rozhodnutí dle jeho mínění porušovalo práva a svobody zaručená na ústavní úrovni.

Případ z praxe Městského soudu v Praze, který v této věci vystupoval jako soud odvolací, ukazuje, že v některých případech může být rozsudek pro uznání vydán i proti logice věci, a aniž by byly dodrženy předpoklady stanovené zákonem.

V dané věci uběhlo ode dne podání žaloby do vydání rozhodnutí soudu prvního stupně přes 4 roky. Spor, včetně řízení o odvolání, probíhal od roku 2012 do roku 2017. Posléze bylo rozhodnuto rozsudkem pro uznání za uplatnění fikce podle § 153a odst. 3 OSŘ. Takováto délka řízení rozhodně nekoresponduje s cíli, jež má úprava rozsudku pro uznání sledovat. Zdlouhavé řízení však bylo částečně zaviněno právě účastníky, jak bude patrné z dalšího rozboru případu.

Žalobce podal u okresního soudu žalobu, kterou se domáhal po žalovaném zaplacení částky 122 760 Kč s příslušenstvím. Údajně mezi sebou měli účastníci uzavřít dvě smlouvy o dílo, jejichž výsledná cena odpovídala žalované částce. Soud prvního stupně po podání žaloby usoudil, že ve věci bude vhodné vydat kvalifikovanou výzvu podle § 114b odst. 1 OSŘ, kterou vtělil do platebního rozkazu. Platební rozkaz byl žalovanému doručen dne 6. 8. 2012, lhůta k vyjádření byla stanovena na 30 dnů. Žalovaný podal dne 22. 8. 2012 neodůvodněný odpor. Zbytek lhůty k vyjádření žalovaného uběhl bez jakéhokoli dalšího podání. Následně dne 21. 9. 2012 žalovaný podal vyjádření, ve kterém namítal věcnou nepříslušnost soudu a napsal, že další námítky k žalobě uvede až u soudu věcně příslušného.

Na tomto místě dle mého názoru mohl soud prvního stupně vydat rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 3 OSŘ, jelikož judikaturou bylo dovozeno, že vyjádření může být vtěleno do odůvodnění odporu, i tak je ale nutné uvést v základních obrysech, proč

žalovaný s žalobou nesouhlasí.¹³⁶ Neodůvodněný odpor sám o sobě nezamezí nastoupení fikce uznání. Soud prvního stupně však nesprávně vyhodnotil odpor ve spojení s dalším vyjádřením žalovaného. Toto vyjádření ze dne 21. 9. 2012 taktéž neobsahovalo žádné rozhodující skutečnosti, na kterých by žalovaný stavěl svou obranu. Žalovaný pouze rozporoval věcnou příslušnost soudu, který řízení vedl. Ve vyjádření dále sdělil, že námitky k žalobě uvede až u věcně příslušného soudu. Tím pádem žalovaný nedodržel lhůtu stanovenou mu k podání vyjádření ani neuvedl vážný důvod, pro který se vyjádřit nemohl. Nejvyšší soud již od zavedení institutu rozsudku pro uznání za uplatnění fikce konstantně judikoval, že vyjádření podané po uplynutí lhůty nezabrání uplatnění fikce uznání. Výjimku představuje prokázání vážného důvodu, který žalovanému zabránil podat vyjádření včas nebo alespoň sdělit soudu, že takový vážný důvod u něj nastal. Vyjádření, které je podáno bezdůvodně opožděně, třebaže před vydáním rozsudku ve věci, účinky nemá.¹³⁷ Tento názor je potvrzován prakticky bez výjimek do současnosti, navíc bylo dovozeno, že přijetím opožděného vyjádření žalovaného soud poruší právo žalobce na spravedlivý proces.¹³⁸ Relevantní jsou samozřejmě pouze ta rozhodnutí, která byla vydána před rozhodováním soudu v uvedené věci v roce 2012, ovšem již tehdy obsahovala Sbírka rozhodnutí Nejvyššího soudu dostatečný počet rozhodnutí týkajících se rozsudku pro uznání, se kterými se měl soud prvního stupně seznámit.

Soud prvního stupně tedy akceptoval opožděné vyjádření žalovaného. Nadto byla v tomto vyjádření uvedena pouze námitka procesní povahy. Odborná literatura ustáleně vychází z názoru, že žalovaný svou povinnost vyjádřit se nesplní, uvede-li ve vyjádření námitky toliko procesní povahy, tj. námitky věcné a místní nepřislušnosti apod. Pokud žalovaný neuvede společně s takovou námitkou skutečnosti týkající se věci samé, má to stejné následky, jako by se nevyjádřil vůbec.¹³⁹ Tento závěr potvrzuje i judikatura Nejvyššího soudu.¹⁴⁰ Pokud by tedy soud prvního stupně v tomto bodě řízení vydal rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 3 OSŘ, bylo by to v souladu s rozhodováním Nejvyššího soudu a dle mého názoru by tím neporušil právo žalobce ani žalovaného na

---

¹³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 32 Odo 34/2006.

¹³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004.

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2017 sp. zn. 25 Cdo 3626/2017.

¹³⁹ LAVICKÝ 2016, op. cit, str. 500.

¹⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2520/2004.

spravedlivý proces. Namísto toho soud prvního stupně v řízení pokračoval, nejprve se rozhodl vypořádat s námitkou věcné nepříslušnosti, a tak nastala téměř dvouletá prodleva, jelikož o námitce věcné nepříslušnosti rozhoduje Vrchní soud. Vrchní soud rozhodl usnesením dne 10. 6. 2014, že okresní soud, tedy soud prvního stupně, u kterého bylo řízení zahájeno, je k řízení věcně příslušný.

Soud prvního stupně tedy mohl pokračovat v řízení a vydal znovu usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, kterým žalovanému uložil kvalifikovanou výzvu k vyjádření ve lhůtě 30 dnů. Žalovanému bylo toto usnesení doručeno dne 18. 10. 2014. V tomto případě se již žalovaný vyjádřil včas podáním učiněným dne 13. 11. 2014, ve kterém vyslovil zcela jednoznačný nesouhlas s žalobou, přičemž uvedl skutkové okolnosti, na jejichž základě nesouhlasí s žalobou, a označil důkazy na podporu svých tvrzení. Tím zcela jistě zabránil nastoupení fikce uznání nároku. Ke stejnému závěru pravděpodobně došel i soud prvního stupně, jelikož pokračoval v řízení běžným způsobem. První jednání ve věci se konalo až dne 5. 11. 2015. Na tomto jednání bylo prováděno dokazování, stejně jako na dalším jednání, které se konalo dne 29. 11. 2015. Z judikatury, komentářové literatury a dle mého názoru i ze znění zákona je zřejmé, že rozsudek pro uznání za uplatnění fikce nelze vydat po prvním jednání ve věci, v tomto případě dokonce po dvou jednáních, přičemž na obou z nich bylo prováděno dokazování.

Na druhém jednání žalobce navrhl, aby soud rozhodl rozsudkem pro uznání. Rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 3 OSŘ, tedy při uplatnění fikce uznání, nemůže navrhnout soudu žádná strana, záleží zde pouze na rozhodnutí soudu, který se má řídit tím, zda byly splněny zákonné podmínky pro jeho vydání či nikoli. Soud prvního stupně však v této situaci zvolil zcela matoucí a nepředvídatelný postup a rozhodl ve věci rozsudkem pro uznání za uplatnění fikce podle § 153a odst. 3 OSŘ. Dle odůvodnění rozsudku dospěl k závěru, že byly splněny zákonné podmínky pro uvedený postup, jelikož žalobce ve svém původním vyjádření z roku 2012 uvedl pouze námitku procesní povahy, která nebrání vzniku fikce uznání. Dále soud prvního stupně uvedl, že provedeným dokazováním vzal za prokázané, že smlouvy, ze kterých žalovaný nárok vychází, byly mezi žalobcem a žalovaným uzavřeny platně. Z těchto důvodů návrhu žalobce v celém rozsahu vyhověl. Soud prvního stupně zde došel z mého pohledu ke správnému závěru o námitce procesní povahy uvedené v původním vyjádření, ovšem se zpožděním téměř čtyř let. Navíc, pokud nařídil dvě jednání, na kterých probíhalo

dokazování, z jehož výsledků vzal za prokázané důvody k rozhodnutí ve věci, nemohl nadále uplatňovat fikci uznání nároku a rozhodnout rozsudkem pro uznání. Odůvodnění rozsudku bylo nesprávné a také vnitřně rozporuplné, jelikož soud prvního stupně spojoval stav vzniklý na počátku sporu se stavem v době rozhodování soudu, přičemž přístup žalovaného nebo alespoň jeho vyjádření se diametrálně odlišovaly. Nadto rozhodl na návrh žalobce, i když rozsudek pro uznání za uplatnění fikce se nenavrhuje. Proti uvedenému rozsudku podal žalovaný odvolání.

Městský soud v Praze jako soud odvolací postupoval podle § 220 odst. 1 písm. a) OSŘ a změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se rozsudek pro uznání nevydává. Současně byla věc vrácena do stadia řízení před soudem prvního stupně. Odvolací soud rozhodl v dané věci, dle mého názoru, zcela správně. Odůvodnění rozsudku bylo provázáno především názorem, že rozsudek pro uznání za uplatnění fikce by měl být vydán v případě, kdy je žalovaný zcela pasivní a nemá zájem se aktivně podílet na včasné projednání věci a vyřešení sporu. Odvolací soud se přitom opíral o závěry z četných nálezů Ústavního soudu.¹⁴¹ Dále odvolací soud uvedl, že obecné soudy jsou povinny zacházet s fikcí uznání citlivě, jelikož její následky jsou významným zásahem do procesního postavení účastníka řízení.¹⁴² Zákonem stanovená pravidla pro aplikaci fikce uznání nároku musí být obecnými soudy interpretována a aplikována takovým způsobem, aby bylo zaručeno právo na spravedlivý proces vymezené Listinou základních práv a svobod.¹⁴³ Nadto odvolací soud přdestřel názor, že i při splnění formálních procesních podmínek nemusí být vydání rozsudku pro uznání na místě, vždy je nutné posoudit zda ostatní okolnosti nenasvědčují tomu, že se o obstrukce ani pasivitu ze strany žalovaného nejedná.¹⁴⁴ Fikce uznání má být nástroj výjimečný, jelikož nesprávná aplikace a extenzivní výklad vede k porušení práva žalovaného být slyšen a vyjádřit se k věci.

Odvolací soud posoudil chování účastníka jako aktivní. Z prvního vyjádření žalovaného, kde namítal věcnou nepřislušnost soudu a uvedl, že další námítky ve věci rozvede u věcně příslušného soudu, byl podle odvolacího soudu jasně zřetelný jeho

---

¹⁴¹ Např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15.

¹⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. I. ÚS 2693/16.

¹⁴³ Ústavní zákon č. 2 /1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

¹⁴⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 842/16.

nesouhlas se žalobou. Dle mého názoru by tento závěr v současnosti vzhledem k četné judikatuře Nejvyššího soudu neobstál. Naopak námitka věcné nepříslušnosti soudu se ve většině případů jeví jako obstrukční chování a v této věci prodloužila spor o dva roky. Věcnou či místní nepříslušnost lze zcela jistě namítat kdykoli za řízení, není to však důvod pro neuvedení základní obrany žalovaného ve smyslu kvalifikované výzvy. Ovšem pokud již soud prvního stupně vzal v potaz námitku nepříslušnosti a vyčkával rozhodnutí Vrchního soudu, po jehož rozhodnutí navíc pokračoval v řízení a konal ve věci dvě jednání, nelze na úkor žalovaného po těchto krocích uplatnit fikci uznání. S další částí odůvodnění odvolacího soudu jsem zajedno, jelikož se v něm uvádí, že po rozhodnutí Vrchního soudu se žalovaný aktivně účastnil řízení a ve svém včasném vyjádření uvedl rozhodné skutečnosti, na jejichž základě nesouhlasí s žalobou, a též označil potřebné důkazy. To musí zákonitě zamezit uplatnění fikce uznání nároku. Jestliže soud prvního stupně nařídil jednání a přistoupil k dokazování, dal tím najevo, že nemá v úmyslu rozhodnout rozsudkem pro uznání za uplatnění fikce. Vydáním rozsudku pro uznání podle § 153a odst. 3 OSŘ tedy soud prvního stupně porušil právo žalovaného na spravedlivý proces vyplývající z ustanovení Listiny základních práv a svobod.

Proti tomuto rozhodnutí žádný z účastníků nepodal dovolání k Nejvyššímu soudu. Věc tedy bude znovu projednána před soudem prvního stupně. Obecný soud by se měl řídit právním názorem soudu odvolacího. Kromě toho, jestliže žalovaný podal proti původnímu rozhodnutí soudu prvního stupně odvolání, může být vyvozen závěr, že má zájem aktivně se řízení účastnit. Soud prvního stupně by vzhledem k řečenému určitě neměl znovu přistoupit k vydání usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, jelikož uvedené okolnosti již nezakládají rozumný důvod k takovému postupu.

Závěr

Cílem této práce bylo podrobně rozebrat jeden z typů rozsudků civilního řízení, a to rozsudek pro uznání za uplatnění fikce. K popisu tohoto institutu byly využívány různé prameny, především judikatura Nejvyššího a Ústavního soudu a komentářová literatura. Zákonná úprava byla podrobena konfrontaci se závěry dovozenými soudní praxí.

Nejprve jsem se stručně zabývala historií rozsudku pro uznání na našem území, přičemž z použitých pramenů vyplynulo, že rozsudek pro uznání vydaný po výslovném uznání žalovaného je běžný procesní institut, který je osvědčený více než sto lety užívání. Naopak rozsudek pro uznání za uplatnění fikce uznání je relativní novinkou nejen v našem právním řádu, ale i v okolních státech.

V další části práce jsem se podrobně věnovala vydání kvalifikované výzvy, jelikož je pro fikci uznání klíčová. Tato výzva, kterou soud vtělí do usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ, klade na žalovaného povinnost vyjádřit se k žalovanému nároku. To se může jevit jako přenos povinnosti tvrzení z žalobce na žalovaného, ovšem napomáhá to principu rovnosti stran. Navíc bylo judikaturou dovozeno, že žalovaný se nemusí vyjádřit vyčerpávajícím způsobem, tím pádem považují tuto povinnost kladenou na žalovaného za souladnou s principy spravedlivého procesu. V této kapitole, věnované kvalifikované výzvě, je podrobně rozebrána lhůta stanovená žalovanému k vyjádření a náležitosti daného vyjádření, přičemž v praxi se soudy setkávají s opožděnými a neodůvodněnými vyjádřeními běžně. Doposud byla judikatura taktéž nesjednocena ohledně uznávání vyjádření žalovaného na kvalifikovanou výzvu, jehož součástí byl pouze prostý nesouhlas s uplatněným nárokem bez uvedení dalších skutečností, které by obranu žalovaného zdůvodňovaly. V této oblasti se Ústavní soud nakonec ustálil v názoru, že vyjádří-li žalovaný svůj nesouhlas se žalobou ve včasném vyjádření, nemůže nastat fikce uznání nároku.

Následně jsem vymezila formální předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání. Nejprve co se týká rozsudku pro uznání podle § 153a odst. 1 OSŘ, tento postup je osvědčený a nevedou se diskuze nad jeho zachováním v právní úpravě. Podstatnější z hlediska této práce byla konstrukce fikce uznání a vydání rozsudku podle § 153a odst. 3 OSŘ. Názor, ke kterému se po hlubším nastudování této problematiky přikláním, je ten, že institut právní fikce uznání je v této situaci zvolen nevhodně, jelikož

s sebou přináší řadu otázek ohledně jeho souladu s principy spravedlivého procesu. Rozsudek pro uznání za uplatnění fikce by měl být dle mého názoru vydán pouze tehdy, nevyjádří-li se žalovaný na kvalifikovanou výzvu vůbec. Kvalifikovaná výzva může být vydána, vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu. Tato kritéria posuzuje jen soud, mělo by se však jednat o ty situace, kdy je povaha věci složitá a bez vyjádření žalovaného není zřejmé, které skutečnosti jsou mezi stranami sporné, a nelze provést řádnou přípravu jednání, aby následně mohl být spor rozhodnut v ideálním případě při prvním jednání ve věci. Jestliže by soud vydával kvalifikovanou výzvu v rámci usnesení podle § 114b odst. 1 OSŘ pouze ve výše uvedených nebo obdobných případech a následně by při posuzování vyjádření žalovaného postupoval restriktivně, bylo by možné posoudit institut fikce uznání jako ústavně konformní. Rozsudek pro uznání na základě fikce lze vydat též jako sankci za neúčast žalovaného na přípravném jednání ve smyslu § 114c OSŘ. Dále jsou rozebrány druhy opravných prostředků, řádných i mimořádných, které lze proti rozsudku pro uznání uplatnit. Vzhledem ke specifikům tohoto procesního institutu se více či méně liší i opravné prostředky, především ohledně důvodů podání opravného prostředku. Tyto důvody se nemohou opírat o skutkový stav.

Rozsudek pro uznání za uplatnění fikce a ustanovení s ním spojená posuzoval Ústavní soud z hlediska jejich souladu s ústavním pořádkem. V této věci zásadní nálezný mohl znamenat konec fikce uznání, namísto toho Ústavní soud rozhodl, za nepřilíš rozsáhlého odůvodnění, o využití ústavně konformního výkladu napadených ustanovení. Pro zrušení daných ustanovení bylo sedm ústavních soudců, většina z nich se k problematice vyjádřila formou odlišného stanoviska. Ve čtvrté kapitole této práce jsou popsány zásady spravedlivého procesu, které mohou být uplatněním fikce uznání narušeny, dále ústavní stížnost, která vedla k návrhu na zrušení fikce uznání, a nakonec i nevýznamnější argumenty disentujících soudců.

Dále jsem uvedla nástin právní úpravy *de lege ferenda*, jelikož dle mého názoru by bylo do budoucna vhodné právní úpravu změnit. Zákonodárce se může inspirovat v zahraničních kodexech, jež často využívají procesních institutů, které mohou při nedodržení požadovaného postupu vést k vydání rozsudku pro zmeškání. Kontumační rozsudek se mi v této situaci jeví jako prostředek vhodnější. V tomto názoru se ztotožňuji

s navrhovanou úpravou nového civilně procesního kodexu, jehož přípravy jsou v dané kapitole stručně popsány.

Poslední kapitolu tvoří rozbor případu z praxe Městského soudu v Praze. Na reálném příkladu lze do praktické roviny převést teoretické poznatky z přecházejících částí práce a poukázat na nejzásadnější nedostatky v rozdílné rozhodovací praxi obecných soudů, přičemž v tomto případě byl postup uplatnění fikce a vydání rozsudku pro uznání užit nesprávně. Tomu nasvědčuje i rozhodnutí Městského soudu jako soudu odvolacího, který rozhodnutí obecného soudu změnil a vrátil věc zpět k novému projednání, čímž dal soudu prvního stupně možnost vydat nové rozhodnutí v souladu s principy spravedlivého procesu.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

Monografie, komentáře, učebnice

DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9.

JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.2.2016*. Kniha II. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-034-0.

JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.2.2016*. Kniha IV. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-271-9.

LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-986-1.

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1.

SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9.

ŠÍNOVÁ, Renáta. *Doručování v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2009. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87212-20-2.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1.

WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-449-7.

Odborné články

LAVICKÝ, Petr, WINTEROVÁ, Alena, DOBROVOLNÁ, Eva, DVOŘÁK, Bohumil, PULKRÁBEK, Zdeněk. Obrana návrhu věcného záměru civilního řádu soudního. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2019, č. 5, s. 153-159.

SEDLÁČEK, Miroslav. Rozsudek pro uznání ve světle judikatury. *Soudce*. Praha: Wolter Kluwer, 2019, roč. XXI, č. 7-8/2019, str. 13 – 18.

VALENTA, Jaroslav. Dva roky přípravného jednání v praxi. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2012, č. 1, str. 18-21.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Sněmovní tisk č. 257/0 ve volebním období 1998-2002. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=30&r=2000>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Sněmovní tisk č. 478/0 ve volebním období 2006-2010. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=7&r=2009>.

JIRSA, Jaromír. Civilní proces po účinnosti souhrnné novely občanského soudního řádu a několik dalších úvah nad jeho perspektivami. Právní rozhledy [online]. 2011, č. 5, s. 153-163. [cit. 12. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

JIRSA, Jaromír. Fikce uznání nároku – příliš tvrdý trest pro žalovaného? [online]. 17. 1. 2017, [cit. 11. 2. 2020], dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/fikce-uznani-naroku-prilis-tvrdy-trest-pro-zalovaneho>.

Odlišná stanoviska k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 13/15 [online], dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/>.

MACUR, Josef. Rozsudek na základě fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o.s.ř. Bulletin advokacie. [online] 2002, č. 2, s. 28 – 36. [cit. 5. 2. 2020], dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

WINTEROVÁ, Alena. Koncentrace civilního soudního řízení. Bulletin advokacie [online]. 2001, č. 4, s. 8 – 23. [cit. 16. 3. 2020], dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

WINTEROVÁ, Alena, DOBROVOLNÁ, Eva, DVOŘÁK, Bohumil, PULKRÁBEK, Zdeněk, LAVICKÝ, Petr. Věcný záměr civilního řádu soudního. Právní rozhledy [online]. 2017, č. 23-24, str. 801-810 [cit. 15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

3. Seznam použitých právních předpisů

Obecný soudní řád z 1. května 1781 vydaný pod č. 13 sb. z. s.

Zákon ze dne 1. srpna 1895, o vykonávání moci soudní a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních, vydaný pod č. 111/1895 ř. z.

Zákon ze dne 1. srpna 1895, o soudním řízení v občanských rozepřích právních, vydaný pod č. 113/1895 ř. z.

Zákon ze dne 27. května 1896, o řízení exekučním a zajišťovacím, vydaný pod č. 79/1896 ř. z.

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.

Zákon č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 30/2000 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 7/2009 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákon.

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok.

Ústavní zákon č. 4/1993 Sb. o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky.

Ústavní zákon č. 29/1993 Sb. o dalších opatřeních souvisejících zánikem České a Slovenské Federativní Republiky.

Ústavní zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod.

Sdělení č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

4. Seznam použité judikatury

Ústavní soud

Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. I. ÚS 2693/15.

Nález Ústavního soudu ze dne 13. 10. 2016, sp. zn. I.ÚS 1261/15.

Nález Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 842/16.

Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1252/16.

Nález Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15.

Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 1298/17.

Nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 13/15.

Nález Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 42/08.

Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. I. ÚS 2693/16.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 3263/13.

Nejvyšší soud

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp.zn. 21 Cdo 968/2003.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4311/2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2520/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2007, sp. zn. 32 Odo 1160/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2013, sp. zn. 21 Cdo 628/2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2433/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 522/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2018, sp. zn. 26 Cdo 2632/2018.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2883/2015.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2007, sp. zn. 32 Odo 1160/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 522/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2018, sp. zn. 26 Cdo 2632/2018.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp.zn. 21 Cdo 968/2003.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4311/2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2520/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2007, sp. zn. 32 Odo 1160/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2013, sp. zn. 21 Cdo 628/2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2433/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 522/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2018, sp. zn. 26 Cdo 2632/2018.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2883/2015.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2007, sp. zn. 32 Odo 1160/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 522/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3626/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2757/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 28 Cdo 604/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. 22 Cdo 1438/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 33 Odo 294/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 32 Odo 350/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2013, sp. zn. 33 Cdo 578/2013.

Rozsudek pro uznání na základě fikce

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá rozsudkem pro uznání na základě fikce. Jedná se o institut civilního práva procesního. Rozsudek pro uznání lze vydat na základě výslovného projevu žalovaného nebo při uplatnění fikce uznání. Tato práce se zabývá oběma druhy rozsudku pro uznání, ale stěžejní část je věnována fikci uznání. Práce je rozdělena do šesti kapitol.

V první kapitole je popsána historie rozsudku pro uznání na našem území. Druhá kapitola se zabývá vydáním kvalifikované výzvy k vyjádření a požadavky, které jsou na toto vyjádření kladeny. Ve třetí kapitole jsou rozebrány podmínky vydání rozsudku pro uznání podle projevu uznání žalovaného a rozsudku pro uznání vydaném na základě fikce uznání. Současně jsou v této kapitole popsány opravné prostředky proti rozsudku pro uznání. Čtvrtá kapitola je věnována nálezu Ústavního soudu, který rozhodoval o ústavnosti kvalifikované výzvy a rozsudku pro uznání za uplatnění fikce. Většina soudců se vyslovila pro zachování napadených ustanovení, přičemž v odůvodnění nálezu a zejména v odlišných stanoviscích disentujících soudců jsou konfrontovány ústavní principy, které mohou být porušeny uplatněním fikce uznání. V páté kapitole je předestřen návrh právní úpravy *de lege ferenda*. Součástí kapitoly je i stručný náhled na aktuální situaci připravovaného civilně procesního kodexu. Poslední kapitolu této práce tvoří rozbor konkrétního soudního sporu, toto řízení trvalo řadu let a soud prvního stupně ve věci vydal rozsudek pro uznání za uplatnění fikce. Odvolací soud následně toto rozhodnutí změnil a věc vrátil soudu prvního stupně. Na praktickém příkladu lze demonstrovat teoretické poznatky z předešlých kapitol a poukázat na nedostatky právní úpravy.

Ve světle judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu se rozsudek pro uznání za uplatnění fikce jeví jako vhodný prostředek k urychlení soudního řízení ve specifických situacích. Ovšem jeho právní úprava není bezvadná, a tak je rozhodovací praxe obecných soudů velmi rozdílná a při nevhodném užití tohoto institutu může dojít k porušení práva na spravedlivý proces.

Klíčová slova

Rozsudek pro uznání, kvalifikovaná výzva, fikce uznání.

Judgment by acknowledgment on the basis of fiction

Abstract

This diploma thesis deals with the judgment by acknowledgment. It is an institute of civil procedural law. The judgment by acknowledgment can be issued on the basis of the express content of the defendant or application of the legal fiction of the acknowledgment. This paper deals with both types of judgment of acknowledgment but the main part is devoted to the fiction of acknowledgment. The thesis is divided into six chapters.

Chapter One describes the history of the judgment by acknowledgment on Czech territory. Chapter Two deals with the issuance of a qualified call for expression and the requirements that are put on the expression of the defendant. Chapter Three analyzes legal conditions for issuing a judgment of acknowledgment based on both the express content of the defendant and the fiction of acknowledgment. In this chapter are also described the remedies that can be applied against it. Chapter Four is dedicated to the judgment of the Constitutional Court, which ruled on the constitutionality of the qualified call and the judgment of acknowledgment based on fiction. The majority of judges were in favor of preserving the contested provisions. In the justification and also in the statements of dissenting judges were confronted the constitutional principles which may be violated by the application of the fiction of acknowledgment. Chapter Five presents the proposal of the legislation *de lege ferenda*. This chapter also includes a brief overview of the current situation of the draft civil code. Chapter Six is an analysis of a specific court proceedings, this proceedings lasted for many years and a judgment of acknowledgment based on fiction was issued by the court of first instance. The appeal court then reversed this decision and returned the case to the court of first instance. The theory from previous chapters can be applied on the practice example and the shortcoming of the legislation can be pointed out.

In the light of the case-law of the Supreme Court and the Constitutional Court the judgment of acknowledgment appears to be a suitable instrument of speeding up the proceedings in specific situations. However its legal regulation is not ideal which leads to divergent decisional practice of first instance courts. Improper use of this institute may violate the right to a fair trial.

Keywords

Judgment by acknowledgment, qualified call, fiction of acknowledgment.